

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónapra ..... 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónapra ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos peit sor egyszer 20 fl.
minden következőnél 18 fillér.

Nyitási peit óra 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 337.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherczeg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1913.

FŐSZERKESZTŐ

STAUBER JÓZSEF

Csütörtök, március 6.

Mai számunk főbb közleményei:

- Napirenden a választóreform.
- Avanzsálás kisebb fizetéssel.
- Német akció aradmegyei községben.
- Nyomorognak a boszniai tartalékosok.
- Tisza István a titkos szavazásról.
- Német tengerészek katasztrófája.
- Az elmaradt sztrájk.
- Návay és Andrássy.
- Öngyilkos kereskedő.
- Leszerelés és béke.
- Leányból — fiu.
- Tarkaságok.

Német iskola

Aradmegyében.

Arad, március 5

Pángernán: idegen szó, ismeretlen fogalom Aradvármegyében. Vannak községeink, a legjobban fejlődők, a legerősebb alapra épültek között, amelyben a németajkuak vannak többségben. Különböző időknek, különböző országok ide települtjeinek ivadékai, akikben ma már semmi se maradt meg, ami az idegent jelenthetné. A szorgalmas, komoly, előrelátó faj megtalálta itt nemcsak a boldogulást, hanem a vagyonosodásnak útját is. Az anyagi sikerek, a mind szélesebb arányokban megszerzett földek és azok növekvő haszna nemcsak az érdekek szálaival fűzték ide őket, de kifejlesztették bennük a polgári hűséget, a nemzethez való ragaszkodást. A magyarok a velük való érintkezésben nem éreztettek velük szemben soha megkülönböztetést és

nem alkalmaztak fölöttük semminő kényszerít. A svábokat semmiféle erőszakos magyarosítás nem kísértette. Örültünk annak, ha a németek utódai a kulturális fejlődés útjain a magyar nyelvhez szegődtek, nemcsak azért, mert a maguk érdekei kívánták ezt, de azért is, mert a magyar nyelv volt a lépcső arra, hogy az egyszerű földművesek, földesgazdák gyermekei a művelt társadalom tagjai lehessenek. Ez a fejlődés tartós és legszebben figyelhető meg a vármegye két mezővárosának, Újszentannának és Eleknek növekedésén, átalakulásán. De semmi kényszer ezt a fejlődést nem siettette, és bizonyára ez volt az oka, hogy az aradmegyei magyar- és németajkuak közt eddig nem sikerült elégedetlenséget, elkülönözést, gyűlölséget teremteni.

Most egy kicsinek látszó jelenség zavarja meg ezt. Azért kell komolyan vennünk és veszedelemnek tekinteni, mert az első kísérlet arra, hogy a német nyelv kultuszát, a németajkuak külön érdekét a magyarokkal szembe állítsa, s ha ennek érvényesülését nem sikerül megakadályozni, a példát könnyen követni találják, és új ellentétek, torzalkodások hatalmasodnak el a vármegyében, amelynek a nemzetiségi kérdés kellemetlen oldalából eddig is eléggé kijut.

Aradszentmártonban, a bajor bevándoroltak úkunokái között az állami iskolával szemben sikerült elégedetlenséget teremteni, s ezt arra használják föl, hogy hét osztályu, tisztán német ajku isko-

la szervezését propagálják. — Szomorú o'dala az ügynek, hogy a mozgalom élén a község római katolikus plébánosa áll, aki a létesítendő német iskolát külföldről behívott szerzetesek és apácák tanítására akarja bizni. A község tehetős sváb gazdái között nagyarányu gyűjtést indítottak a német iskola alapjára, és — így jelentik nekünk, — a plébános a német iskoláért való propagandában feltűnő szónoklatokat tart, a „bajorországi testvérek“ és hasonló utalásokkal igyekeztve az aradszentmártoni németek külön faji érzését ébren tartani.

El ő pillanatra nehéz elhinnünk, hogy a plébános a német nemzetiségi érzés fölébresztését a maga népszerűsége, vagy egyéb célok érdekében akarná kihasználni. Nem hisszük, hogy a csanádi egyházmegye akármelyik papja akár a német Schullehrernek ügynöke, akár egyéb külföldről irányított nemzetiségi agitáció katonája lehetne. Ha pedig a plébános a német nemzetiségi öntudatot arra akarja kihasználni, hogy az állami iskolával szemben felekezeti iskolát emeljen, hogy a község népét ehhez az iskolához kösse, — akkor kettős hibát követ el. Mert az államot, az államesszmet képviselő iskolával nem szabad se a nemzetiségi érzést, se pedig a vallást szembeállítani.

Ezt a törekvést a lelegején kell meg-hiusítani. Az aradmegyei németajkuak között nem szabad megtűrni a bántó példát, a mely nekik külön intézményeket akar teremteni és ezzel őket a magyaroktól elválasztaná. Eddig senkinek se jutott ilyen

A katona.

Írta: Nagy Lajos.

A katona, kétszínű gyalogos altiszt, a konyhaasztal mellett állt. Fejét könyököl balkezén pihentette, villogó fekete szemével a Teréz rengő lengő mozdulatait kísérte. Teréz, a szobaleány, spirituszos üveget vett elő a szekrényből, hogy keletjének teát főzzön. A katona mosolygott a gyönyörűségtől, ami a sürgölődő szép leányt bámolta, ruhájának minden libbenését, komény testének minden rendezését izzó vágyakozással szivta föl a lelkebe, míg várva az időt, hogy soha se kelljen már a kedves nőtől elszakadnia. Hogy már a felesége legyen, ne csak a szeretője, akinek meleg keblén csak nagyritkán pihentetheti meg az ő gondterhes fejét.

Teréz hirtelen visszatette helyére a spiritu szos üveget, mert mintha zajt hallott volna. Intett a katonának, nehogy most szóljon. A katona is szimatolón állt föl a fejét. Teréz már bizonyosat tudott, riadtan suttogott a katonára:

— Gyönnék, gyönnék! — Szaladj be a szobamba!

A katona fölugrott és egy pillanat alatt már a kis cselédszobában állt, bosszusan, szivdobogósan. Az ajtót nyitva hagyta maga után. Tudatosan, részint azért, mert kíváncsi volt, részint mert fölöslegesnek találta, hogy becsukja.

Nyitott a lakásból vezető ajtó és huszéves, lányosképi fiatalember lépett a konyhába:

— No Terka! Mivel piszmog itt egyedül? — mondta a fiatalember és megveregette a Teréz fehér képét.

Teréznek elszorult a szíve az ijedségtől, egyszerre sápadt lett, egy szót sem tudott szólni. Talán még hang se jött volna ki a torlán.

A katonában a bántó érzések egész légiója zudult föl és egyszerre, mintegy vezényszóra, tele lett izgalommal és haraggal. Leginkább pedig valami keserű szegyenérzés fojtogatta.

A fiatalember kedves szemtelenséggel ágalt tovább. Poforgatta megint a leányt, nagyon szerette ezt a mulatságot és így beszélt:

— Egyedül van, Terka?... Mi? A szakácsnő ugy-e ment? Persze, ma nem lesz vacsora, tizenkettő után jönnek csak haza.

Teréz kétségbeesetten keresett valami menekülést:

— Mirdjárt visszajön a szakácsné.

A fiatal ur fölkapogott:

— Ó, maga kis csacsi! Engem akar maga becsapni! Hiszen én tudom, hogy a Zsuzsi ma elkéredzkedett és bizonyos, hogy csak holnap reggel jön haza.

— Jaj, most tessék engem békében hagyni!

— Épen azért jöttem haza, mert tudtam, hogy egyedül leszünk ketten, szabad lesz a vásár. Mit csinál most? Jöjjön be az én szobamba!

— Tessék csak bemenni most egyedül.

— Már megint az örökös komédiázás. Mindig komédiázik előbb egy félóráig. Olyan ostoba maga. Különböben minden nő ilyen ostoba.

Odabent a katonának fejébe szállott minden vére. A szeme elborult, mintha egyszerre koromsötétséget lett volna a homályos kis szobában. Gon-

dolkodni nem tudott, csak azt tudta, hogy rettenetes dolgot jelent minden szó, ami kívülről betör. Ösztönszerű aggodalommal leejtette baikézét a baionette markolatáról.

Teréz nagy ijedségében bambán nézett körül a konyhában, mintha valami tárgyat kutatott volna, amely módot adjon mindennek a megmentésére. Így rebegett:

— Le kell mennem valamiért. A boltba. Tessék csak addig bemenni, László ur.

— Ma teljesen meg van maga zavarodva. Terka. Hiszen vasárnap zárva vannak a boltok!

— Jaj istenem, mert ugy faj most a fejem. A katona ezt gondolta:

— Majd még csak ezután fáj a te fejed, te ilyen meg amolyan!

A fiatal ur nem tágitott:

— Nem baj. Teruskám, jöjjön be, majd aztán elmulik a fejfájása.

És a leány nyakára tette a kezét, hejtöt föléje, vonta magához, meg akarta csókolni. A leány ijedten, brutális lökészel taszította el magától. A fiatalember dühbe jött:

— Majd mirdjárt pofonítottam magát. Máskor maga nem hagyja békében az embert, most meg szemtelenkedik. Igaz ugyan, hogy eddig még mindig okoskodott. Mert a nők csak kizozni akarják az embert...

A katona összeszorította a fogait, hogy föl ne ordítson. Az öklét magára emelte és majd hogy nem lesujtott az ajtófélfára, rettenetes ütással.

Terkának egészen előállt az esze és nem

az eszébe; senki se emlékeztette őket arra, hogy elzászi, württembergi vagy bajorországi „testvéreik” vannak, a kikkel a nyelvi közösséget tüntetően kell kifejezniük. Még kevésbé szabad tűrni, hogy a külön német iskola állandóan hirdesse ezt. A vármegye közigazgatása és a csanádi egyházmegye főpásztora egyforma kötelességérzettel intézkedjék ebben a dologban; a plébános urat oktassák ki a magyar pap kötelessége felől, az aradszentmártoniakat pedig világosítsák föl, hogy nem Bajorországban vannak testvéreik, hanem itt, a megyében, és ép azok, akik oly becsületesen és őszintén egyesülnek a magyarokkal a hazafiságban, a művelődésben és a magyar kultúra szeretetében.

Napirenden

a választóreform.

— A képviselőház ülése. —

Budapest, március 5.

A parlamenti botrányok elmaradásával és az általános sztrájk elhalasztásával eltűntek a felhők a politika égboltjáról; ma már oly nagy a csendesség és a nyugalom a politikában, mint valaha régen, a Széll-rezsim elején, vagy a koalíció megszűnése után.

A tegnapi mára bekövetkezett nagy változás meglátszik az országháza környékén is; a katonaság ma már nem vonult ki és míg tegnap egymást érték a gépkocsik és fogatok az országháza előtt, ma már csak igen gyéren szállingóztak a képviselők és az ülés iránt érdeklődők.

Talán még jobban megcsappant az érdeklődés a politika iránt az ellenzék körében. Csak tegnapelőtt határozta el az ellenzék, hogy minden ellenzéki képviselőnek minden reggel kilenc órakor jelen kell lennie a néppárti körben, ahol a következő taktika ügyében minden reggel lesz tanácskozás. Ma reggel kilenc órakor azonban a néppárti körben csak a szolgák voltak jelen: feltíz után jelentkezett egy két képviselő, de ezek is azonnal sarkon fordultak és távoztak.

A munkapárt feltízkor kezdett gyülekezni. Ekkor érkezett a Házba Tisza István gróf és Lukács László miniszterelnök is. Pár perc múlva

megjelent a Házban Boda Dezso főkapitány és jelentést tett a miniszterelnöknek és a Ház elnökének a sztrájk ügyéről; jelentette, hogy minden gyárban dolgoznak a munkások és hogy a munka megszüntetésétől nem kell tartani. A Ház folyóóján a munkapárti képviselők melegen gratuláltak Bodának és dicsérték energiáját, melynek bizonyára nagy része van az általános sztrájk elhárításában.

Lukács László miniszterelnök a gyűlés előtt Sándor Jánossal beszélgetett hosszasan a választójogi reformnak Erdélyben várható eredményeiről. Tisza István gróf Hederváry Károly gróffal és Láng Lajos báróval beszélgetett a választójogi javaslat tárgyalásáról.

A munkapártban általános ez a vélemény, hogy a Ház öt hat nap alatt végez a választójogi javaslattal; azután a házszabályok revíziója fog napirendre kerülni.

Tisza István gróf negyedtizenegyszer nyitotta meg az ülést, amelyen mintegy száz munkapárti képviselő vett részt. A munkapártiak ma már a jobb és baloldalon egyenlő arányban helyezkedtek el és így a Háznak látszólag egészen normális képe volt.

Miután a tegnapi elfogadott tanítói javaslatot harmadik olvasásban is megszavazták, a választójogi vita folytatására került a sor.

Giesswein Sándor volt ma az első szónok, aki a javaslat ellen jelentkezett szólására. Azzal kezdte a beszédét, hogy az a milió, amelyben a Ház tegnap megkezdte a választójogi javaslat tárgyalását, nem biztat bennünket azzal, hogy a népszabadság hejaját most virrad föl reánk. Pedig március 15-ikének a munkáját folytatnia kell a törvényhozásnak. A javaslatot abból a szempontból bírálja, hogy a reform valóban demokratikus-e? A harmincévi korhatárt ellenzi, mert a korhatár ily jelentékeny tölemelése azt jelzi ki, mintha a magyar nép nem volna eléggé érett erre a politikai reformra. E- ismeri azonban, hogy a korhatár tölemelése nem jelent jogfosztást, mert az új törvény életbeléptetéséig ugyanis eltelik egypár esztendő, addig tehát azok, akik ma a 24 évi korhatár alapján választók, körülbelül elérik az új, 30 évi korhatárt. Az értelmi cenzust teljesen jogosultnak tartja, de a népiszkola hatodik osztályának elvégzését nem kellene igazoltatni, mert ez a legtöbb esetben nem lehetséges ugyesem. A titkos szavazást nem csupán a nagyvárosokra kellene kiterjeszteni, mert ezzel a megkülönböztetésével a kisvárosi és falusi lakosokat másodosztályú állampolgárokká degradáljuk. Melegen pártolja az antialkoholisták egyesületének azt a kívánását,

hogy a választások idején csakjék be a korcsmákat. A nők választójoga érdekében is tölemeli szavát; a nők szavazati joga általános európai követelmény: legalább azoknak a nőknek, kik részt vesznek a gazdasági termelésben, vagy akik kenyérkeresők, meg kellene adni a szavazati jogot. Az országgyűlési képviselő választás jogával egyidejűleg a községi választójogot is reformálni kellene, s a községi választásoknál közvetlen szavazati jogot kellene adni az önálló nőknek. Az általános választói jog ellen fölhozott érvekkel foglalkozik ezután. Csodálkozik azon, hogy a javaslatnak az a Németh Károly az előadója, aki 1905-ben részt vett az általános választójog népgyűlésén. Igaz, úgy mond, hogy például Ausztriában a nemzetiségi kérdés jelentőségét nagyon megnövelte az általános választói jog, de ebben semmi veszedelem nincsen. Sokkal jobb, ha a nemzetiségi kérdéseket a parlamentben tárgyalják, mint ha künn a perifériákon a hamu alatt élesztgetik a nemzetiségi veszedelemnek a parazsát. Ausztriában az általános választói jog bevezetése óta megszűntek a centrifugális törekvések és nagyon lelohadt a cseheknek Oroszországért való rajongása. Viszont kétségbevonhatatlan, hogy az osztrák parlament az általános választójog bevezetése óta sokkal több szociális alkotást hozott létre, mint a magyar országgyűlés. Véleménye szerint a kormány javaslata nem elégíti ki a demokratikus haladás igényeit és ezért nem is szavazza meg. Mindent itt a Házban morderdta el, mert a Ház, úgy mond, a munka helye, a becsületnek a helye is. (Zijos helyeslés) Határozati javaslatot ad be arra nézve, hogy a javaslat tárgyalását függeszse föl a Ház és egy pártközi konferencia egybehívásával készítsék el a javaslatnak oly átdolgozását, melynek alapján a husvétii szünet után újra meg lehet majd kezdeni a választójogi javaslat tárgyalását.

Németh Károly személyes kérdésben szólal föl: kijelenti, hogy ő csak kiváncsiságból vett részt az általános és egyenlő választójog ügyében Győrött tartott népgyűlésen, mert megakartá hallgatni az egyenlő választójog érdekében fölhozott argumentumokat.

Blasár Béla hosszasan foglalkozik a javaslat általános elveivel. Magában véve azt az elvet, hogy az értelmi cenzus alapján adjunk választói jogot a népeknek, helyesli; azt is csak helyeselni lehet, hogy az analfabétákkal szemben az értelmi cenzus korrekciója gyanánt alkalmazni kell a vagyoni cenzust, de már a korhatár tölemelését nem fogadja el az értelmi cenzus korrekciómaul. Az önálló földbirtokos, önálló kereskedő vagy önálló iparos már huszonnégy éves korában is épen oly megbízható, mint harminc éves korában; ezeknek tehát már huszonnégy éves korukban meg kell adni a választói jogot. A magyar gazdasági érdekkörbe és a magyar társadalomba

tudott semmit sem tenni. A fiatal ur tovább beszélt:

— Mi van magával máma? Olyan furcsa. Mintha meg lenne kergülve.

Jaj, jaj, ne kinezson már! — könyörgött a leány.

A fiatalember most kissé ellágyult:

— No édes drága kis bolondos-ám, hát ne legyen olyan rosszkedvű. Nevéssen már egy kicsit.

És hogy megnevetesse a leányt, igen ostoba grimaszot vágott.

A leány ezt a grimaszot sokszor látta már és mindannyiszor — nem ilyen feszült helyzetekben — szinte halálra kacagta magát rajta. Most sem tudta megállni, hogy el ne mosolyodjék.

— No lássa! Nem szabad hozzám komisznak lennie, — beszélt a fiatalember.

Ahogy a leány almosolyodott és így egy csöpp vidámság valahonnan a lelke legmélyéről most mégis felszínre szökkent, egyszerre észbe kapott. Egyszerre tudta, hogy mit kell tennie. Inteni akart a szemével és kezével, hogy van valaki a cseléd-szobában. De már késő volt, mert a fiatalember átkapta és egy csattanó csókot nyomott a képére. A leány a rémületől elkábult.

A katona nem tudta magát tovább türtöztetni. Ugy érezte, hogy ha még tovább is ott áll tehetetlenül abban a kis homályos szobában, hát megőrül. Egy mély lélekzetet vett és elszántan kilépett a szobából.

A fiatal ur rögtön eleresztette a leányt és kissé megszeppenve bámult az erős katonára. A katona úgy érezte, hogy valamit muszáj mon-

dania. Minden indulatát elfojtva, mintegy a fölebbvalója előtt, beszélni kezdett:

— Bocsanatot kérek, tisztelt fiatal uram!... De nekem a Teréz kedvesem... és én el is veszem őt, mihelyt letelik az időm. Nem bírtam már tovább türtöztetni magam. Nem tudtam már tovább hallgatni, ami itt történik.

Egészen alázatosan mondta ezt a katona, bár hangja az ingerültségtől remegett. A fiatalember hirtelen dühös lett a katonára, mert mulatságát megzavarta és mert szeretője volt a leánynak. A katona arcának dultságát a gyámoltalan megzavarodottság kifejezésének vélte, ezért tulmerészen, hatalmastodó gőggel támadt rá.

— Mi keresni valója van magának idegen lakásban? Ez a mi lakásunk! Azonnal hordja el magát!

A katona szinte csodálkozva meghökkent. Csak állott zavartan és ügyetlen mozdulatot tett a kezével. A fiatal ur mindjobban nekimelegedve folytatta:

— Igen, igen. Távozzék azonnal! Magának senki nem engedte meg, hogy ide betegye a lábát.

A katona csak ennyit mondott:

— Hallgasson az ur!

Es egy lépést tett feléje, a szeme vérben forgott, jobbkezevel a bajonettjéhez nyúlt, de azonnal el is kapta a kezét, mintha forró lett volna a markolat. Most hirtelen kérlelni kezdte Teréz is:

— Menj, drága Józsim, ne törődj semmivel, csak menj.

A katona észbe kapott, hátrálva ment az ajtóig, mintegy tuszkolta magát kifelé, szörnyű

megafékezéssel. Amikor fölnyitotta az ajtót, még csak annyit morderdta a leány felé:

— Majd teveled is elbarnok, ne félj!

Egyedül maradtak a fiatal ur és a szobaleány. A fiatal ur göggel vigyorgott a leánynak. A leány elkapta róla a szemét, nem szeretett rá nézni, mert ebben a percben gyűlölte. A fiatal ur még nem zökkent ki az előbbi játék vágyakozó hangulatából. Tovább kezdte piszkálni a leányt, csak azért is:

— Nem baj, Terus, ne féljen, nem lesz semmi bántódása. Csak jár a szája. Nem is értette meg, amit mi beszéltünk.

— Menjen innen László ur, hozzám most ne beszéljen.

De a fiatal ur csak beszélt tovább, próbálta mindenképen engesztelni a leányt. Próbálta vidítani. Amikor azt magyarázta, hogy a leány náluk tes jeles biztonságban van, a katona, ha haragzik is, majd eljön jövő vasárnap, itt nem bánthatja őt és könnyű lesz majd azután a megbékülés. A leánynak tetszett ez a magyarázat és már kezdett egészen megnyugodni. Már néha mosolygott is, sőt a fiu pajkos ágálásán egyszer nagyon jóízűen elnevette magát. A fiatalember simogatta a haját és a képét, a leány hagyta. Szinte jól esett ez neki, elmúlt gyötrelmes percek után, hogy simogatja valaki, kellemes férfi, akárki is.

Ezalatt a katona lement, inkább leszédült a lépcsőn. És haragtól csörtető lépésekkel indult meg, hogy elmejj. De egyszerre megállt. Eddig hozta a nagy nekiindulás, de az már elfogyott, tovább menni tehát nem tudott. Állt és átgondolta, hogy mi is történt most vele. Irízatos szegény. Hogy meg kellene most hasadni a föld-

való bevitéllal, a magyar kultúrával kell megnyernünk a nemzetiségeket; ezzel biztosíthatjuk csak a magyarság szupremáciáját, nem pedig a 30 évi korhatárral, a mi valójában csak arra jó, hogy kitűnő agitációs eszköz legyen a nemzetiségi izgatók kezében. Legjobb volna, ha egységes korhatárt állapítanának meg az összes választók részére.

Blanár Béla beszéde után az elnök szünetet vendélt el.

Szünet után a munkapártból kilépett Huszár Károly beszélt. Azért szólalt fel, mert szükségesnek tartja, hogy ilyen fontos kérdésben az ellenetek nyílt színen vitassanak meg. Ebből a szempontból sajnálatosnak tartja, hogy az ellenség nem vesz részt a választójogi törvény tárgyalásán. Súlyos kifogásai vannak a harminceves korhatár ellen, melyre semmiféle szükség nincsen. Ez nem volna más, mint egy igazságtalan határozás. Szerinte leghelyesebb volna a korhatárt a huszonéves életévben megállapítani. Ennek következményeitől nem kell félni. Mentől szűkebb formában csináljuk meg a választójogot, annál hamarabb és annál radikálisabb formában kell azt reformálni. Minthogy ez a választójogi javaslat az ő elveinek nem felel meg, nem fogadja el a javaslatot.

Nagy csönd követte Huszár Károly fejtegetését, amely után Magyar Károly beszélt. Attól fél, hogy az új választójogi törvény alapján sok szocialista jutna be a Házba és nem biztos, hogy — legalább mai szervezetükben — hívek lennének a magyar nemzeti államezsmékhez. Szerinte leghelyesebb volna a választójogot a magyarul írni olvasni tudáshoz és a három élő gyermekhez kötni.

Rakovszky Iván szerint az intelligencia domináló szerepét csak a harminceves korhatár tarthatja fenn. A huszonéveses fiatalok túlságosan hajlik a demagógia felé. Hiába nem félti Vázsonyi és Blanár a városi polgárságot a radikális választójogtól, ő félti. A titkosságot elfogadja, bár veszedelmesnek tartja.

Megjelent a Házban Novák János kigazdapárti képviselő, aki a választójogi javaslat tárgyalása alatt a folyosóra tartózkodott és csak akkor jött be a terembe, amikor reá került a sor.

— Kellemtelen kötelességet teljesítek, — mondotta, — amikor megjelentem a Házban, de alá kellett rendelnem a nézeteimet a választójogi akaratának.

Azután a választójogi javaslattal foglalkozott, amelyet a kigazdák szempontjából igen sérelmesnek tart. Különösen kifogásolja a harminceves korhatárt és kéri annak huszonévesre szóló leszállítását.

Novák János azzal fejezte be a beszédét,

hogy a javaslatot általánosságban nem fogadja el, hanem fenntartja magának, hogy a részleteknél módosításokat javasoljon.

Az ülés két órakor véget ért.

Avanzsálás kisebb fizetéssel.

— Green főkapitány díjazása. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 5.

A március tizenkettedikén tartandó törvényhatósági bizottsági közgyűlésen értesülésünk szerint Nagy Sándor dr. városi képviselő érdekes problémát tesz szövé. Rámutat a most nemrég elkészült városi fizetési szabályrendelet ama sarkalatos elvére, hogy egyik városi tisztviselőnek sem lehet kisebb a fizetése a rendezés után, mint amilyen volt a rendezés előtt, kérdést intéz a tanácshoz, miként egyeztetheti össze ezzel a természetes és józan akxiómával azt a tényt, hogy a város egyik legkiválóbb főtisztviselője, aki egyik legfellelésteljesebb állásba került a múlt hónapban, az előlépés, az emelkedés ellenére *jelentéke nyen kevesebb* fizetést kapjon mint a mennyit akkor kapott, amikor még alacsonyabb ranggal alacsonyabb fizetési osztályba szolgált.

Ez nem találós mese és nem elméleti pénzügyi előadás, hanem való tény, megtörtént esemény. Green Nándor főkapitány került kinevezetése folytán abba a részint humoros és másrészt érihetetlen helyzetbe, hogy most március elsején a városi pénztár *kevesebb fizetést adott neki*, mint február elsején, noha most főkapitány, akkor pedig csak rendőrkapitány volt és noha a fizetési szabályzat értelmében a főkapitánynak a fizetése nagyobb, mint a rendőrkapitányé, a lakbéré is magasabb, mint amazé. Sőt még itt sem lehet megállni. Tudni kell, hogy a most kinevezett főkapitánynak legalább öt esztendőig kell szolgálnia ebben a minőségben, hogy a mindenki által természetesnek gondolt nagyobb jövedelemhez jusson.

A megcáfolhatatlan számok beszéde szerint ez a furcsa helyzet ma a következőképp alakult: A rendőrkapitány a VII. fizetési osztály első fokozatában kap 4400 koronát, 1040 korona lakbért és 240 korona ruha átalányt. Ez összesen 5680 koronás fizetés. Ennyit kapott Green mint a bünygyi osztály

vezetésével megbízott rendőrkapitány. Azonban évek óta helyettes főkapitány is volt. Ez nem tévesztendő össze és tiszteletbeli főkapitányi címmel, amely csak megtisztelő titulus, de sem munkakörrel, sem fizetéssel nem jár. A helyettes az tényleges funkcionárius, aki teljes jogkörrel intézkedik mindakkor, ha az a tisztviselő bármilyen okból távol van, akinek helyettesítésével az illetőt megbízták. Ezért a fizetési szabályzatban megállapított díjazás nem jár. Azonban Arad törvényhatóságában az a méltányos gyakorlat fejlődött ki, hogy az esetre, ha a helyettesítés hosszú ideig tart, vagy pláne állandó jellegű, azonkívül pedig súlyos felelősséggel is járó, a helyettes külön jutalomban részesíti a város közönsége. Ezt számtalan esetben megtette a közgyűlés. Green mint *Sarlot Domokos főkapitány állandó helyettese évi hatszáz korona nyugdíjba számító pótlékot* kapott és ez az összeg természetesen az 1913. évi költségvetésben is szerepel. Green, mint ismeretes a nyugalomba vonult főkapitány teendőit éveken át ellátta és a mellett természetesen a maga ügyosztályát is vezette. Miaként állásban szerzett érdemeiről most beszélni nem szükséges.

Volt tehát neki mint rendőrkapitánynak összesen 6280 korona fizetése. Megjegyzendő, hogy Urbán Iván bérő főispán március elsei hatálylyal nevezte ki őt főkapitánnyá és ez által a VI. fizetési osztály III-ik fokozatába jutott, azaz van neki 4800 korona törzsfizetése és 1240 korona lakbéré, összesen 6040 korona fizetése, tehát *kétszáznegyven koronával kap most kevesebbet, mint amennyit rendőrkapitány korában*. Megjegyzendő, hogy a főkapitány mindezek ellenére továbbra is fizeti a nyugdíjárulékot a hatszáz korona pótlék után, mert azt a nyugdíjába annak idején be is fogják számítani. Tehát noha csak 4800 korona a törzsfizetése, most a pénztár az előbbi 4400 és 600, azaz 5000 korona után vonja le a nyugdíjalapot illető kvótát.

Értesülésünk szerint a tanács már foglalkozott ezzel a közigazgatási furcsasággal, de a maga hatáskörében nem tudta, vagy nem akarta megoldani. Nagy Sándor dr. felszólalása a törvényhatóságnak módot akar nyújtani, hogy egyik legkiválóbb tisztviselőjének ezt a sérelmét reparálja és hihető, hogy ezt szívesen meg is teszi.

nek és elnyelnie őt. És a leány fönt maradt, kettesben azzal a másikkal. Ezt már nem lehet elviselni, még ha az életébe kerül is. De mit tehet, ha vissza is megy? Jaj, csak valami veszedelem ne történjék! Megint megindult, de csak kettőt lépett, tovább nem vitte a lába előre. Akkor még állt és küzdött, már nem is gondolkozott, csak az érzelmi harcát álta tűrte. Aztán hirtelen megfordult és rohanna ment vissza.

Fönt ezalatt a leány már mosolygott és hogy egészen kiengesztelődött, már könyei is kicsordultak. A fiatal ur ráborult és csókolgatta a képét, az ajkát. A leány visszacsókolta. Azután leült az asztal melletti székre, arcát két tenyerébe fektette. A fiatal ur simogatta megint a haját és lágyan beszélt neki.

E percben a katona nagy zajjal fölnyitotta és bevágta az ajtót, megállt a küszöbön. A leány föliskoltott. A katona beljebb lépett, betette maga után az ajtót. Megint a végsőkig megfékezte magát és így beszélt:

— Fiatal uram! Tekintetes fiatal uram! Értsek meg egymást. Legyünk emberi indulattal egymás iránt. Én így nem tudok elmenni. Nem enged el a szívem. Nem hagyhatom én most itt a Tercsit... Hadd jöjjön most le egy kicsit a Tercsi, csak sétálni, csak egy órára. Majd azután visszajön... Gyere Tercsi! Gyere most le velem.

Tercsi szó nélkül bement a szobájába, kendőt vett magára és visszajött a konyhába.

A fiatal urban minden jó érzést legyőzött most az irigység és gőg. Cudálatosan szemtelen vakmerőséggel támadt a katonának:

— Mondtam már magának, hogy ide ne tegye be a lábát. Teréz, maga itt marad.

Teréz ellenszegült:

— Megyok, László ur. Megyek. Gyertünk Jóka!

A fiatal ur dühtől rákvörössé válva kiabált a leányra:

— Maga itt marad! Magának nem szabad elmennie! Nem engedem, tudja!

— De amikor nincs dolgom.

— Igenis van dolga. Majd én adok magának dolgot. Azonnal teát fog nekem főzni.

Teréz meghunyászkodva készült ledobni magáról a kendőjét. A katona most hozzálépett és visszaborította a kendőt Teréz vállára és ezt mondta:

— Gyertünk!

A fiatal ur megragadta a kendőt és egy rántással leszakította Terézről. Ekkor a katona balkezevel torkonkapta a fiatal urat, rálokta a konyhasztalra, Teréz sikoltva rohant a szobájába, a katona kirántotta a bajonettjét és tövig dőlte a fiatal ur mellébe. Aztán elengedte a torkát. A fiatal test élettelenül cauzott le az asztalról és arccal a földre bukott. Egyet se mozdult többé, csak ott a melléből kiállott a bajonett markolata, kissé baloldalt fordult. A konyha kővén egyszerre nagy piros vértócsa lett. A katona a bajonettjéért akart nyulni, de már nem merie megfogni. Rémtűn nézte a halottat, aztán fojtott, sóhajszzerű hangon hívta Terézt. Teréz előrohant és egyenesen ki akart futni a konyhából. A katona elkapta:

— Hová mész? Megörültél?

— Én félek, — mondta a leány vacogón.

— Jaj, mit tett maga! Jaj, mit tett! Vége magának. Bezárják ezért.

— Nem zárnak be. Elmennék. Megszökök. Ugy elbujdosok, hogy soha nyomomra nem akadnak.

— Hova is tudna most menekülni?

— Azt én tudom. Engem nem fog meg se katona, se rendőr. Örökre elbujdosok... Soha többet nem látalak már, mert nem kerülök én már a világ elé. Pedig miattad öltem. Jaj, mit is tettem!

— Jajjaj, hogy miért is jött vissza.

— Most már mindegy... De Teréz, ha én elbujdosok, akkor többet nem látalak. Ebbe én belehalok. Teréz, én megyek és följelentem magam. Van azoknak is emberséges szívéük, legföljebb, ha három esztendőre ítélnék. Mert nekem igazságom volt. Ennek meg kellett döglönni... Azután, ha kiszabadulok, az enyém lesz. Megvárok ugye? Most megyek és jelentkezem a kaszárnyában. Hanem, annyit mondom, megvárj engem, Teréz!

Teréz ösztönszerű idegenkedéssel rebegte:

— De akkor becsukját magát. Inkább meneküljön el, hogy a börtömba ne kerüljön.

A katona elérte a tudattalan óhajást és fölfordított:

— Ne beszélj így, mert téged is leszorlok. Ne beszélj így! Megyek és följelentem magam. Megvárj, Teréz! ha lelked van! Várd meg, amíg kiszabadulok. Ha nem vársz meg, rád szakasztom még a csillagos eget is!... Most megyek és fölodom magam.

Nyomorognak a boszniai tartalékosok.

— Egy kapitány szenzációs levele. —

Budapest, március 5.

A határszélről, ahol hónapok óta fegyverben állanak a közös hadsereg katonái, ritkán érkezik hír az itthonmaradottakhoz. Keveset és úgy írnak a behívott tartalékosok, mintha cenzura örködne az írásukra és nyilvánosságra még ebből a kevés hiradásból is alig kerül valami. Épen ezért kétszeres érdekességű az a boszniai levél, amelyet az Esti Újság mai számában közöl. Nemcsak érdekes, mert a határon történet dolgokról, a katonák szenvedéseiről szókimondó nyíltsággal beszél, hanem érdekes azért is, mert írója nem elkeseredett tartalékos, hanem tényleges állományban levő kapitány. Levelét öccséhez írta és katonás, egyenes szóval mondja el benne a következőket:

Kedves, szeretett jó Pistám!

Abból a nagy távolságból, amely közöttünk fekszik, úgy tűnik föl az én hallgatásom, mintha csak hanyagság, lustaság, vagy ehhez hasonló dolog volna, pedig annak sokkal mélyrehatóbb okai vannak. Tudod te nagyon jól, hogy én ritkán panaszkodom s nem is veszem el egyhamar a jó kedélyemet, most azonban addig van már feszítve a hur, hogy előbb utóbb elpattan.

Husz éve vagyok katonáknál, de egész szolgálatomnak legnehezebb ideje a legutóbbi hónapokra esik. Természetes tehát, hogy ilyen körülmények között nem szívesen nyulok a tollhoz s nem akartam a te szerető, aggódó szívedet ezen dolgok bírálásával még nehezebbé tenni s azt hittem, majd csak elmúlik ez a keserű pohár, irok majd akkor. De most már nem odázhatom el s nem szívesen bár, de megpróbálom néhány rövid szóval vázolni:

Az eráris butaság és szűkkebliség következtében 250 rosszul öltözött és rossz lábbelivel ellátott, rossz barakkokban — ahol a bóra épen úgy sivat, mint a szabadban — didergő, gyonsanyargatott embert együtt tartani s emellett a följobbvalók szakaturáit minden percben érezni, ez annyira megörölte az idegeimet, hogy most már csak a kötelességérzet és az embereim iránt érzett szeretet az, ami még él; meddig? Nem tudom.

Az emberek rossz ruhát hoztak magukkal, a cipőtálpak már az uton lemaradottak s a jó, kifogástalan ruhák súlyától majd leszakadnak a padlások, de azokat nem szabad kiadni. A meleg olcsó ruhák is csak a magazinban vannak, még azok is, amiket a civilközönség küldött a katonák számára: hja, azt csak háboru esetén szabad kiadni, most még béke van s most akár meg is fagyhatnak szegények. Természetes, hogy annyi a beteg, hogy a századok úgy néznek ki, mint egy kórház, több mint 10—15 ember kórházban, 30—40 ember maródi.

Ezekhez a nyomorúságokhoz még hezszjön a leglehetősebb embernyuzás a gyakorlatokkal: bóra s hóviharban 14—16 órát künn, 1000 méter magasságban s minden héten kétszer éjjel. *Éjfélt után jövünk haza, pedig kora reggel rukkolumk ki.* Te láttad ezeket a köveket, de nem tudod mit jelent 10 fok hidegben, hóviharban sötét éjjel uttalan utakon maradni, sőt még azt is megkövetelik, hogy *átizzadva órák hosszat feküdjenek a lóvésnél az emberek a havon s a jégnél hidegebb köveken.* Ilyen körülmények között nem csoda, ha 10 napon belül már a harmadik embert temették el ma tüdőgyulladás miatt. Kora reggeltől késő estig úgy megfuttatják az embert és tisztet mindennap, hogy *sem mosdásra, sem borotválkozásra, de evésre is alig van ideje.* Arról, hogy napközben átöltözködjem, már régen lemondottam, fü-

rődni legfeljebb minden két-három hétben egyszer.

A tábornok, aki a jól fűtött irodák világából csöppent közénk, aki nem tud a fizikai erővel s idővel számítani, tönkre fog bennünket tenni előbb utóbb, csak az a reményünk, hogy *talán mégis csak háborúra kerül a dolog, akkor talán kipihenhetjük magunkat.* A zászlóaljparancsnok lelketlen, embertelen bestia, aki hatványozva nehezíti meg amúgy is nehéz helyzetünket. *Csodálom, hogy eddig még nem ütött ki valami zundulás, de félek, már nem sokáig tarthat így.* S védelem seholl! Újságba írunk nem szabad, de Zola tolla kellene hozzá, mindazt az emberi butaságot és bestialitást leírni, amit itt elkövetnek.

S az a sok siró rezervista, aki otthon feleséget és gyermeket hagyott hátra kenyér nélkül. Az osztrák illetőségű rezervisták családjait ellátja az állam, de nálunk, a minden partbeli ripók politikus-had azért viv előre-halálra szóló harcot, hogy igazra van-e Désynak s hogy általános és titkos legyen-e a választójog s az országban jajgatnak a sok kenyérkeresőjélt megfosztott szerencsétlenek százezerei. Ilyen nagy dolgoknál eltörpülnek az én személyemet ért kisebb na gyobb gyalázatoságok, nem is akarok róla semmit sem írni. Pedig volt és van bennük részem elég, de még türtöztetem magamat s vágyva várom a háborút. Így már nem mehet tovább, mert meg kell bolondulnom. Annyi a beteg nálam, hogy nem tudom már nézni. Egy kis összegyűjtött fondom volt, abból veszek teát az embereknek, de mit használ: két napra való tea 250 embernek 50 koronába került! Ezt nem bírom ki.

De most már nem folytatom tovább, elég ebből ennyi. Nem túloztam, mert *még sokkal rosszabbak itt az állapotok, mint a hogy írtam.* Sokszor csókol és szeretettel ölel *Palid.*

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az ügyvédek és a jegyzők. Az országos ügyvéd szövetség aradi fiókjának választmány *Steinhardt Mór dr.* elnöke alatt ma délután ülést tartott. A választmány ama feliratok szövegének megállapításával foglalkozott, amelyeket az aradi fiók az igazságügyminiszterhez és belügyminiszterhez intéz azon alkalomból, hogy a kormány a községi jegyzők államosítását tervezi. A jegyzők ugyanis jogosítottak olyan magán munkálatok végzésére, amelyek tulajdonképen az ügyvédek hatáskörébe tartoznak. A szövetség azon kérelemmel fordul a miniszterekhez, hogy most, amidőn a jegyzők fizetését rendezik, tiltsák el őket az ilyen magánmunkálatok végzésétől, miután a fizetésrendezés által amúgy is kárpótoltanak. Kihátás van rá, hogy az ügyvédszövetség ezen akciója, amely országosan indul meg, meghallgatásra talál. A választmány különben elhatározta, hogy az ügyvédi érdek ápolása és az ügyvédséget érdeklő összes ügyek megbeszélése végett havonta egyszer ülést tart, s az aradi fiók tagjai ugyancsak havonta egyszer a kollegiális érzés és érintkezés fejlesztése céljából társasvacsorára gyűlnek össze.

(*) Az Egyesült Ujarad—zsizmondházi önkéntes tűzoltó-egylet 1913. évi március hó 16-án d. e. fél 11 órakor Ujaradon az egyleti helyiségben 36. rendes közgyűlést tartja. Targyszorozat: A közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítésére 2 egyleti tag választása. Az évi jelentés felolvasása. Az 1912. évi számadások és leltár átvizsgálása, valamint ezekre nézve a felmentvény megadása. Az 1913. évi költségvetés megállapítása. A választmány indítványa Schaffer Béla volt egyleti elnöknek tiszteletbeli elnökké választása iránt. Tisztujtás. Indítványok.

Tisza István a titkos szavazásról.

— A munkapárt értekezlete. —

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, március 5.

A nemzeti munkapárt ma este hét órakor Sándor János elnöke alatt értekezletet tartott, melyen az országgyűlési képviselők választásáról szóló törvényjavaslat részletes tárgyalása volt napirendre tűzve.

A 2 §. tárgyalásánál *Szentpáli István* az önálló iparosokra és kereskedőkre nézve, valamint az ipari és kereskedelmi intézeteknél levőkre nézve a 24 éves korhatárt javasolja.

Hoványi Géza a 24 éves korhatárt indítványozza. Az egységes korhatárra olyan nagy súlyt helyez, hogy ha a 24 éves korhatárt nem fogadják el, úgy maradjanak meg a 30 évesnél.

Lukács László minisztereink kijelenti, hogy a korhatár kérdését az általános vita alkalmával már annyira eldöntötték, hogy nem gondolja, hogy a további vita gyakorlati eredményre vezethetne. A párt többsége eliene van a korhatár leszállításának, kéri az indítvány elejtését.

A 16 §-nál *Némethy Károly* államtitkár a minisztereink tegnapi nyilatkozatára válaszolva, az erdőőrök és vadászati altisztek választójogára vonatkozó módosítást indítványoz. A módosítást elfogadják.

A 19 §-nál *Németh Károly* előadó a gyengélkedő *Teleszky János* helyett módosítást terjeszt elő, mely szerint az összetérhetetlenséget az országos és kerületi betegsegélyező pénztár tisztviselőire terjeszték ki. *Lukács László* felszólalása után a módosítást melőzik.

A 38. §-nál *Lukács László* minisztereink a választói kerületekről szóló törvényjavaslattal való junktim elejtése érdekében terjeszt elő megfelelő változtatásokat. *Lukács László* módosításait elfogadják.

A 43. §-nál *Némethy Károly* államtitkár a „szokásos módon” után zárójelben a következő pótlást indítványozza: „Megfelelő számú falragasz utján, a községekben esetleg dobzóval a kihirdetés minél nagyobb nyilvánossága érdekében.” Ezzel a pótlással fogadják el.

Az 51. §-nál *Lukács László* az irni olvasni tudás igazolásánál kiegészítést javasol, melynek értelmében állandó bizottságot létesítsenek, amely előtt a vizsga minden huszonnégy évet túlhaladó férfi előtt minden időben lehetségessé tétessék. A módosítást *Némethy Károly* államtitkár szövegezésében fogadják el.

Az 59. §-nál *Némethy Károly* államtitkár javaslatára új 5. bekezdést fogadnak el. Az adókra vonatkozó adatokat, annak, aki fel akar szólalni, a községi előjáróság köteles rendelkezésére bocsátani. Ha a felszólalás adófizetés címén felvett olyan személy kihagyására irányul, akinek adója abban a községben, amelyben felvétel, a választói jogosultsághoz megkívánt adóösszeget nem éri el, a községi előjáróság indokolt esetben az illető személyt annak igazolására hívhatja fel, hogy a megfelelő adóval más községben vagy községekben van-e megróva.

A 63. §-nál is ennek megfelelő módosítást fogadnak el.

A 69. §-nál *Tisza István* gróf is felszólalt:

— Itt jutottunk el — mondotta *Tisza* — a törvényjavaslatnak ahhoz a fejezetéhez, amely a szavazás módjával foglalkozik, tehát tulajdonképen itt kell a pártnak végleges állást foglalni a titkos szavazás kérdésében. Méltóztassék nekem megengedni, tisztelt barátaim, hogy ebben a kérdésben kivételosen én is felszólaljak a pártkörben felszólaljak azért, mert talán egyik vagyok azoknak, akik a legnagyobb mértékben érzik és látják a titkos szavazás behozásának bajait, hátrányait és veszélyeit, akiknek tehát igazán súlyos lelkiismereti aggodalmakkal kell számolniuk akkor, amikor ebben a kérdésben végleges állást kell foglalniuk. Engemet azok a megnyugtató szempontok, melyeket tisztelt barátom, a minisztereink ur tegnapi beszédében kifejtett, őszintén szólva nem képesek megnyugtanni. Én a magam részéről nagyon félek, hogy a titkos szavazás behozatala a magyar intelligencia irányító vezérének

és képességeinek lényeges gyengítésével fog járni. Nagyon félek tőle, hogy a gyengítés sok tekintetben döntőnek talál majd ugyanabban a választási küzdelemben bizonyulni és mindig megjegyzem, hogy a kérdést egyáltalában nem a szocializmus szempontjából fogom fel, amint hogy általában nagy egyoldaluságnak és nagy hibának gondolnám, ha mi a választójog kérdésénél az egyedüli veszélyt, amely a magyar közéletet fenyegeti, a szociáldemokratizmus túlságos kifejlődésében látjuk. Ismerem a demagógiának olyan árnyalatait és fajait, amelyek sokkal rosszabbak a szociáldemokratizmusnál és attól félek, hogy ilyenfajta demagóg árnyalatok is hasznát fogják látni a titkos szavazásnak. Mondom, egyike vagyok azoknak és ezt nyíltan akarom deklarálni, akiknek súlyos lelkiismereti kérdés az, hogy elfogadható-e, vagy sem a törvényjavaslatban lefektetett korlátok között is a titkos szavazás. De abban a tekintetben döntendő ez a kérdés, ahogy a miniszterelnök ur tegnapi beszédében formálta, aki úgy állította eléink a kérdést, hogy a kormány szavahihetőségébe vetett bizalom esnék csorba, ha a kormány ma nem ragaszkodnék, az adott viszonyok között, a törvényjavaslat eredeti álláspontjához...

— Tisztelt barátain, én rám nézve ezzel a kérdés eldőlt. Mert ha én meggyőződésből csatlakozom ehhez a párthoz, azzal a tudattal, hogy a nemzet életbe vágó nagy érdekei kívánják hogy mi, akik a nemzeti politika mezijén minden nagy kérdésben együtt érzünk és együtt gondolkodunk, akcióképes pártként együtt álljunk a politikának sikeres keresztvitelére és ha engem a személyes bizalom is fűzött ehhez a kormányhoz, amely a mi élünkön ezt a mi politikánkat diadalra van hivatva vezetni, azt hiszem, mindaz, ami a legutóbbi hónapokban történt, számos tanujele a felelősség érzetének, a hazafiúi belátásnak, a kötelességtudásnak, az államférfiúi kvalitásoknak, melyeket a miniszterelnök ur a legutóbbi hónapok nehéz küzdelmeiben tanúsított ezek megannyival többet szolgáltatnak nekem arra, hogy azt a támogatást és azt a bizalmat, amelylyel a miniszterelnök ur iránt a múltban is viseltetem, tőle a jövőben meg ne vonjam. Már pedig, bocsánatot kérek, akikben bizunk, akiket vezéreknek akarunk látni annak az akcióképesség feltételeit is meg kell adnunk, annak tudni és érezni kell, hogy a mi kötelességet ő vállalt, azt politikai barátai segítségével be is tudja váltani. (Éljenés.) Ez a döntő politikai szempont, amely engem arra bír, hogy nehéz szívvel bár, de a javaslatnak a titkos szavazásra vonatkozó részét elfogadjam. (Óriási éljenzés.)

Ezután a szakaszt változatlanul elfogadják.

A 154., 155., 157. §§ okat Némethy Károly államtitkár felszólalása után a választói kerületekről szóló törvényjavaslatnak junktimmal való kihirdetése elejében megfelelően új szöveggel, a 161. és 164. §§ okat stiláris módosítással, a javaslat többi szakaszait pedig változatlanul elfogadják.

Schuller Rezső kijelenti, hogy a korhatár tekintetében a bizottságban elfoglalt álláspontját fenntartja.

Az elnöklő Sándor János végül arra kérte a tagokat, hogy történeti felelősségük teljes tudatában, úgy mint eddig, továbbra is alaposan és gondossággal tárgyalják a képviselőház színe előtt a választójogi javaslatot.

Német akció egy aradmegyei községben.

(Gyűjtés az apácáiskolára.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 5.

Aradmegye hatóságait szokatlan ügy foglalkoztatja most. Aradszentmárton községben ugyanis olyan állapotok uralkodnak, amelyek szükségessé teszik a hatóság éber ellenőrzését, még mielőtt kellemetlen következményei lennének a községben folyó mozgalomnak. Aradszentmárton jómódu németajku lakosságát arra akarják bírni, hogy gyermekeit vegye ki az állami elemi iskolából és irassa be abba az iskolába, amelyet talán nemskára felépítenek és amelyben apácák és szerzetesek kizárólag német nyelven oktatják a községbeli gyermekeket.

A mozgalom vezetője Holló (Holzinger) Ádám katolikus plébános, aki csak nemrégiben foglalta el állását és aki úgy látszik nem is saját jószántából vállalkozott erre a halálatlan szerepre, hanem szokására tette ezt, akik a háttérben irányítják az akciót. Ott kezdődött a dolog, hogy a község lakosságának egy része elégedetlenkedett az állami elemi iskolával, amely pedig igazán hivatása magaslátán áll és a legszebb eredményeket produkálja évről évre. Az állami elemi iskola 1890-ben létesült és azóta a németajku polgárság gyermekei szép eredményt ért el a magyar nyelv elsajátításában. A község lakói, mint említettük, német anyanyelvűek, még Mária Terézia idejében telepítették be őket Bajorországból és azóta híven megőrizték a tradíciókat. Azok a német rajongók, akik nagy vétéknek tartanak a magyar nyelv elsajátítását, agitálni kezdtek az állami elemi iskola ellen.

— Nem akarjuk, hogy a gyermekeink elfelejtsék a német nyelvet! — mondták és haragosan léptek fel az állami tanítók ellen.

Ennek az lett a következménye, hogy az iskola tanítói a nyári szünet idejében német nyelvű tanfolyamokat rendeztek és a tanítás ideje alatt is külön-külön két-három órát szenteltek a német nyelv oktatásának. Ezzel azonban az agitátorok nem elégedtek meg, hanem műkedvelő színelőadásokat rendeztettek és egyéb olyan esti gyűléseken gyűjtötték össze a lakosságot, ahol anyanyelvük szeretetére buzdító szavak hangzottak el. Közben pedig gondoskodtak arról is, hogy a vallás erejével láncolják a germán mozgalomhoz a polgárságot. Megalakították a katolikus népszövetség helyi fiókját és előadások keretében buzdították a lakosságot a német nyelv ápolására. Mint említettük, az akció vezetője Holló Ádám plébános, aki néha-néha olyan prédikációkat is tartott a templomban, amelyeknek tartalmát így foglalhatjuk össze:

— Amikor Bajorországban jártam, gyönyörködtem a bajor testvérek jószívűségében és nemesei tulajdonságaiban. Ami kedves odaváló testvéreink sokban példát mutatnak nekünk.

Ilyen körülmények között természetes, hogy a magyarság egyetlen oázisa, az állami elemi iskola ellen egyre erősödött az ellenszenv. A mozgalom vezetőit bosszantotta az a körülmény, hogy az állami iskola lelkes tanítói ellensúlyozni akarván a sajnálatos akciót, még fokozottabb ambícióval igyekeztek feladatukat megoldani. Mivel a túlzó németek így azt tapasztalták, hogy akciójuknak nincs meg az a nagy eredménye, amelyet tőle reméltek, elhatározták, hogy hatásosabb eszközöket mozgatnak meg céljaik elérésére. A befolyásosabb emberek egymás között felosztották a községet és elhatározták, hogy mindenki a maga kerületében gyűjtést indít meg a lakosság körében. A gyűjtés célja pénzt teremteni olyan iskolára, amelyben apácák és szerzetesek kizárólag német nyelven tanítják a növendékeket. Agitációjukban azt hirdették, hogy az állami elemi iskolának csak

öt osztálya van, az új tanintézet pedig hét osztállyal indul meg. Azt is igyekeztek felhasználni, hogy legutóbb a főszofigabiróság az iparos tanoncok mestereit öt-hat koronára megbüntette, mert az inasok elmulasztották az iskolázást. A gyűjtésnek elég szép eredménye is lett, mert rövid idő alatt huszezer koronát jegyeztek. Voltak olyanok, akik két-három ezer koronát is áldoztak a német nyelvű iskola céljaira.

Az aláírási iven mindenkinek kötelezettséget kellett vállalni, hogy megfizeti a jegyzett összeget és a gyűjtőknek pör útján is joguk van azt behajtani. Sokan csak akkor tudták meg, milyen meggondolatlanul cselekedtek, amikor már odaadták aláírásukat. Az állami iskola vezetősége szomorúan konstataálta, hogy a legrégebb hiveiket is elvesztették és annak a veszélye is komolyan látszott, hogy a lakosság elvonja gyermekeit az állami iskolától, amely így természetesen elvesztene létjogosultságát. A mindjobban erősödő és sajnálatos eredményt felmutató akcióról így tudomást szerzett a vármegye központi hatósága is és illetékes faktorok segítségével most megállítani igyekezzenek ezt a mozgalmat, amely valószínűleg elszakítja a kitünően működő magyar iskolától a lakosság nagy részét. Arról ugyanis nem lehet szó, hogy a teljesen megerősödött agitációt megszüntessék, mert a fanatizált lakosságra nagyobb hatással vannak tévúton járó vezetői, mint az összes hatóságok tisztviselői.

Öngyilkos kereskedő.

(Száz ezer korona értékű hamis váltók.)

Távirati tudósítás.

Versec, március 5.

Versec lakosságát most rejtélyes büneset tartja izgalomban. Február huszonegyedikén hirtelen meghalt Pautits Lyubomir kereskedő. Versec főterén, a halpiacon, évtizedek óta állott fenn Petrovics és Pautits cég fűszerkereskedése. A most már egy év óta tartó gazdasági válság ezt a gazdag kereskedő céget is tönkretette s a végromlás, a csőd fenyegette. Ekkor, mintegy fél év előtt, meghalt az egyik cégtárs, Petrovics Milivoj. Ez volt a legnagyobb csapás, amit Pautits Lyubomir érhetett. De mégis állta a küzdelmet. Nagy nehézségek árán sikerült neki száz ezer korona értékű váltókat elhelyezni verscei takarékpénztáraknál. Ezzel a pénzzel tovább vezette az üzletet.

Február huszonharmadikán egy előkelő verscei kereskedő leányának, Hartz Fridának lakodalmá volt s megjelent Pautits, aki rendkívül vidám volt itt. Másnap Pautits Lyubomir meghalt. A hír részvétet keltett az egész városban.

Megkezdődött aztán Pautits Lyubomir hagyatékának rendezése. A bankokban kikeresették Pautits váltóit. Ekkor látták, hogy a száz ezer koronát kitevő váltók március elsején jártak volna le. Ugyanakkor autogoni kezdtek, hogy Pautits Lyubomir nem természetes halállal múlt ki. Négy pénzügyintézetnél, a Verscei Hitelbanknál, a Verscei Takarékpénztárnál, a Verscei Szerb Banknál és a Verscei Takarékos és Előleg Egyesületnél voltak a váltók. Tudósították a váltón szereplő kereskedőket a lejáratról és ekkor kint, hogy a váltókon szereplő aláírások mind hamisítottak.

A rendőrség elrendelte a holttest exhumálását. Tegnap történt a boncolás, amely megállapította, hogy Pautits Lyubomir mérgezte meg. Az orvosok nem tudták megállapítani, milyen mérget vett be az öngyilkos kereskedő és ezért a testrészeit felküldték az országos vegyészeti intézetbe vizsgálat végett.

A fűszerkereskedés könyveinek vizsgálatakor is szomorú dolgoknak jöttek a nyomára. Pautits a leghonyolultabb könyvelési menővekkkel leplezte a hiányokat. Mégis megállapították, hogy közel negyedmillió koronára rúgnak a passzívok.

Az ARADI KÖZLÖNY telefonazámái.

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	—	357
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	—	151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	—	151
Nyomda	—	151

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Heti műsor:

Csütörtök: *Éva*, operette. Király Ernő vendégfellépéssel. (C. bérlet.)

Péntek: *Leányvásár*, operette. Király Ernő vendégfellépéssel. (A bérlet.)

Szombat: *A kis gróf*, operette. Király Ernő vendégfellépéssel. (B. bérlet.)

Vasárnap: Délután: *A tárljárás*, operette. Este: *Muzsikusz leány* énekes vígjáték. (C. bérlet.)

* **Gyermekek a színpadon.** Az országos iskolaegyesület aradi főjára javára volt ma hangverseny az aradi színházban. A páholyokban, földszinten csupa mosolygós, üde gyermekarc kándált kíváncsian a színpad felé, a fesszes színházi publikum helyét ez alkalommal hangos, jókedvű diáksereg vette át. A műsort a Ferenc-téri polgári fiúiskola háromszáz tagu énekkara nyitotta meg. Kurucdalokat adtak elő meglepő precízen s hangos taps volt a jutalmuk. A következő szám a polgári leányiskola második osztályu növendékeinek tornamutatója volt, amelyet *Kopp Erzsébet* tornatanárnő vezetett. Bájos és festői látvány volt, amikor a huszonnégy kis leányka egyforma dreszben betipeggett a színpadra s aztán a zongora ütemeire végezte tornamutatóit. Hosszan és lelkesen tapsolt nekik a publikum, különösen akkor, mikor négy kis diák valamennyiöknek egy-egy szegfűt nyújtott át. Nagy hatást keltett *Barra Ernő*, *Auffricht Gusztáv*, *Zettel Lajos* és *Unger Ernő* vonós-negyese. A négy kis művész — Unger tanár tanítványai — rendkívül nagy átértéssel s művészi lendülettel adta elő *Csajkovszky* egyik vonós-negyését. *Kovács E. Valér* tanítónő jelölt ügyesen szavaita el a *Gedővár asszonya* című melodramát, zongorán *Szántó Manó* kísérte a megfelelő diszkrációval. A jól sikerült hangverseny befejezését a Ferenc-téri polgári fiúiskola énekkara *Szántó Péter* tanár lelkes és szavatott vezetésével magyar népdalokat énekelte.

* **A Ráday-féle Feketekönyv a kulturpalotában.** A magyar betyáromantika utolsó jelenete — mint közismeretes — Ráday szegedi kormánybiztossága alatt játszódott le. Ő volt, aki kipusztította az alföld szegénylegényeit, utonálló csikósait, ő volt, aki a maga energiájával az emberek személy és vagyonbiztonságát Magyarországon szilárdabb alapokra rakta. Működésében kétségtelenül az alföld zsványainak a szegedi törvény előállítására a legjelentősebb. Ennek az időnek hivatalos dokumentuma a híres *Feketekönyv* most a kulturpalotába került. Kuriózum tárgyanál és tartalmánál fogva *Szakolczay Lajos* kir. ügyésznek köszönhetjük, hogy megőrzését a kulturpalotára bízta.

* **A színgazgató közlései:** *Jézus Élete és halála* posztjáték március 16-án kerül először színre, teljesen új díszletekkel. Jézus személyesítője *Keszler Ede*. *Maria Kapolnay Juliánka* lesz. Az előadáshoz 200 nő és férfi néma szereplő szükséges; részt venni kívánók jelentkezzenek 4-5-ig a színházi irodában. — Az *Éva Király Ernővel*. A budapesti Király színház énekes bonvivánja, Király Ernő csütörtökön kezd meg vendégjátékát Aradon. Az első vendég szereplése a kitűnő bonvivánnak L. har új operettjében lesz, az *Éván*. *Fauber* szerepét játssza Király; Ebben a szerenben aratta Király eddigi legfényesebb sikereit s az amúgy is kedvelt színészt a főváros közönsége valóságos bálványozta. A többi főszereplő *Diósy*, *Rontay*, *Győző*, *Hajdutska* és *Herold* lesz. — *Király Ernőnek*, az aradiak kedvelt ismerősének, aki művészi játékával, énekével Aradon mindig nagy sikert ért el, második fellépése a *Leányvásárban*, harmadik és egyben búcsútürelépe a *Kis grófban* lesz. — *Vasárnapi előadások.* Vasárnap délután a *Tárljárás* kerül színre a már ismert szer posztásban; Este pedig a *Muzsikusz-leány*, *Buchbinder* — *Jarnó* operettje kerül színre,

teljesen új betanulással, új szereposztásban. — *A szentivánéji álom.* Hétfőn *Shakespeare* világ-hírű énekes vígjátéka, a *Szentivánéji álom* kerül színre új betanulással. A darabot *Keszler Ede* rendezzi.

* **Sarah Bernhardt az Apollóban.** (A nagy premier napja) Holnap, csütörtökön, mint már előre jeleztük, nagy művészi esemény színhelye lesz az Apolló színház, ahol az utóbbi idők legnagyobb szabású s legköltségesebben előállított mozidramája: „*Erzsébet angol királynő*” kerül vetítésre. A cselekményénél fogva feltétlenül érdekfeszítő és izgalmas a stíluszerűségénél fogva kiváló művészi moziképnek különösen az ad nagy értéket és súlyt, hogy a címszerep a világ legnagyobb tragikája, Sarah Bernhardt játszotta el a fölvevő gépek előtt s a mellékszerepeket is Sarah Bernhardt társulatának nagy művészei és művésznői kreálták. A kép előállítása közel másfél millió koronába került. Sarah Bernhardt egymaga 400000 koronát kapott a hatalmas szerep eljátszásáért. Rengeteg pénzbe kerültek a korhű jelmezek és a díszletek, amelyeket a legkiválóbb nevű festők terveztek. A külföldön, ahol már bemutatásra került a darab, a legnagyobb lapok is komoly kritikában foglalkoznak azzal s elragadtatással beszélnek Sarah Bernhardt játékaról. Az Apolló színház nagy áldozatok árán szerezte meg az *Erzsébet királynő* egyik legjobban sikerült filmjét. Ugy a csütörtöki premier éjében, mint a következő másfél napon az előadások pontban fél hatkor megkezdődnek s tizenegy óráig tartanak. 177

* **Az Uránia humoros gyermekelőadása.** Nagy gyermeksereg töltötte meg a múlt szombaton rendezett gyermekelőadás alkalmával az Uránia nézőterét s az igazgatóság látva a nagy érdeklődést, elhatározta, hogy a gyermekelőadásokat rendszeresíti. Szombaton, a hó nyolcadán délután fél négy órakor felhelyárrakkal ismét gyermekelőadást tart az Uránia, még pedig ez alkalommal tizenkét kitűnő filmből összeállított humoros műsorral. A műsorban természetesen Pali, a gyermekek kedvence dominál.

* **Sarah Bernhardt az Urániában.** (Erzsébet királyné ben utója.) Nagyon fontos és jelentős művészi esemény színtere lesz csütörtökön az Uránia. Ekkor kerül először színre az *Erzsébet angol királynő* című nagyszabású film, amelynek címszerepét Sarah Bernhardt, a világ legelső tragikája játssza. Batran állíthatjuk, hogy ehhez hasonló film még nem került Aradon vetítésre. A minden részletében bízalmatos művészettel interpretált briliáns felvétel egyes szerepeit a Sarah Bernhardt színház legkiválóbb tagjai alakítják és a dráma korhű dekorációt és kosztümjeit a legnevesebb francia festők terveztek. Ez a film megérdemli, hogy kritikát írjanak róla. A pompás kép csütörtökön, pénteken és szombaton randes hely arak mellett kerül vetítésre az Urániában.

* **Nagy Géza modern fényképész naponta eszközöl felvételeket reggel 8 órától este 6 óráig.** Műterem *Andrássy-tér 22*, a megyeházzal szemben. Jutányos árak! Telefon: 922. 9105

* **Operett és kuplé ujdonságok Kerpelnél:** Zerkovitz: Aranyeső. Kálmán I.: Cigányprimás. Lshár: Éva. Zerkovitz: Nem vagyok olyan, mint a többi nő! Irving: Minden ember így csinál! Gilbert: Erről álmodnak a leányok. Baldwin: Csak egyszer, vagy kétszer. Heidelberg: A vén bohém.

* **Anatole France 2 legnagyobb sikerű műve:** Az Istenek szomjaznak és a „Pinguinek szigete” egyenkint 1 kor. 90 fillérért Kerpelnél könyvkereskedésében kapható.

MULATSÁGOK.

(—) **Férfiestély a Lloydban.** Szombaton este nyolc órakor a Lloyd-klubban társasvacsorával egybekötött férfiestély lesz, amelyen *Löwy Árpád*, (*Réthy László dr.*) az aradi származású kitűnő humorista fog előadást tartani. Az estélyen csak Lloyd tagok jelenhetnek meg.

Leszerelés és béke.

— Törökország átengedi Drinápolyt. —

Távirati tudósítás.

Bécs, március 5.

A *Reichspost* írja: A katonai intézkedések megszüntetése *Galiciában és Oroszországban folyamatosan van*. A leszerelés formái része azonban még nincs elintézve. Ausztria s Magyarország nem engedheti, hogy a békére való készségeit oly módon magyarázzák, amely nem egyeztethető össze méltóságával. Amit a *Novoje Vremja* és más orosz sovinszta lapok e tekintetben írnak, az szemtelen játék. Ezeknek a machinációknak hatása olyan nagy, hogy a cár szándékának megvalósítását kísélteti. Ettől azonban nem kell megijedni.

Bécs, március 5 *Giers* bécsi orosz nagykövet tegnap hosszabb tanácskozott *Berchtold* gróf közös külügyminiszterrel. A tanácskozás a leszereléssel van kapcsolatban, épen úgy, mint *Berchtold* grófnak és *Krobotin* hadügyminiszternek ő felségénél való mai kihallgatásai.

Páris: A *Temps* jelenti Pétervárról, hogy a monarchia és Oroszország kormányai közösen már befejezik annak a kommunikének szövegezését, melyet egymáshoz való viszonyokról adnak ki s mely a két nagyhatalom között létrejött megállapodásokat is tartalmazza. A kommunikét egy időben fogják közzétenni Bécsben és Pétervárott.

Bécs: A válságos viszonyok kezdete óta tudvalevőleg az egész monarchia területén minden alaputat és egyéb fontos helyeket katonák őrzik. A *Zeit* értesítése szerint a hadvezetés a mai napon rendelkezést bocsátott ki, amelylyel ezt a katonai őrzetet megszünteti.

Frankfurt: A *Frankfurter Zeitung*nak jelentik *Konstantinápolyból*, hogy Törökország bizonyos feltételek mellett elhatározta, hogy lemond *Drinápolyról* és azt hiszik, hogy a nagyhatalmak közbelépése most nagyobb sikerrel fog végződni, mint az első alkalommal.

London, március 5. A *Daily Mail* nak jelentik *Belgrádból*, hogy a békefeltételeket titokban már megállapították és hogy valószínűleg holnap közzé fogják tenni a békekötést.

Bécsből jelentik: A király ma külön kihallgatáson fogadta *Windischgráz* Lajos herceget, a főrendiház tagját. A kihallgatás több mint egy óráig tartott. A herceg jelentést tett a balkáni háború operációjáról. A király nagy érdeklődéssel hallgatta a herceg előterjesztését, aki tudvalevőleg kilenc évvel ezelőtt az orosz-japan háborúban mint katonai attasé szerepelt és a boigár török háborúban hosszabb ideig a főhadiszálláson tartózkodott. A király *Windischgráz* herceget a katonai szolgálati érdemrenddel tüntette ki.

Bécs: Itteni diplomáciai körökben az albán trón komoly jelöltjeként emlegetik *Urachi* herceget. A herceg özvegy ember és elhunyt felesége, egy bajor hercegné révén a Habsburgokkal is rokonságban van.

Szofia: A nagyhatalmak követei ma megjelentek *Gesov* miniszterelnökénél és azt közölték vele, hogy Törökország kéri a hatalmak mediacióját. A követei megkérdezték *Gesov*tól, hogy Bulgária hajlandó-e ugyanazon határok között elfogadni a hatalmak mediacióját. *Gesov* megköszönte a követei fáradságát és kijelentette, hogy közléseiket a minisztertanács elé fogja terjeszteni és a válasz do gában megegyezést fog keresni a többi szövetségesekkel is.

Belgrád: Nemcsak Bulgária és Szerbia, hanem a másik két szövetséges is arra az állápontra helyezkedett, hogy elhárítják a nagyhatalmak békekötését s ezt azzal indokolják meg, hogy a hatalmak vállalkozása ugysem bízhat eredményel, amint hogy az első békekötés is sikertelen maradt.

Az elmaradt sztrájk.

(A munkásság hangulata.)

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, március 5.

A közvélemény föllélekzett ma annak a hírére, hogy a sztrájk réme megszűnt. A munkások nyugodtan végzik dolgaikat, nem haragszanak, csak legföljebb csodálkoznak. Nagyon hozzá szoktak már ahhoz, hogy néhány napra nem kell a műhelyek levegőjét szivni. Senki se tudja pontosan, hogy voltaképpen miért maradt el a sztrájk. Pedig már a sztrájkot hirdető fölhívás is készen volt sok ezer példányban. A fölhívás szövege a következő:

Elvtársak! Hagyjátok abba munkáitokat! A képviselőházban ismét megkezdődött a rémuralom és a népjogok eme meggyalázása bosszút kíván. Hagyjátok ott műhelyeitek és jöjjetek a Rákóczi-utra, ahonnan a parlament elé vonulunk.

Miután közben a szociáldemokrata párt elhatározását megváltoztatta, ezt a fölhívást természetesen nem használták föl.

Köztudomásu, hogy a politikai tömegsztrájk megakadályozása körül legtöbbször távozott ifjabb Erdély Sándor dr. országgyűlési képviselő, aki annak idején a választójogi törvényjavaslat miatt lépett ki a munkapártból. Most, hogy a tömegsztrájk veszedelme egyelőre megszűnt, kérdést intéztek ifjabb Erdély Sándor dr. hoz a tömegsztrájk megakadályozása körüli szereplését illetően.

Ifjabb Erdély Sándor kijelentette, hogy igenis érintkezésbe lépett a szociáldemokrata párttal, kizárólag oly célból, hogy a gazdaságilag és politikailag katasztrófális jelentőségű tömegsztrájk megakadályozásának lehetőségeit, illetve ennek módjait keresse. Kijelentette azonban a leghatározottabban azt is, hogy az érintkezést nem a kormány megbízásából kereste, amit annyival kevésbé lehetett, mert hiszen politikai partállásánál fogva teljesen távol állt egy kormánytól, mint annak pártjától.

Ma reggel a rendőrség a szokott nagyobb erővel jelent meg a reggeli munkafőlváltásnál, mert el kellett készülnie arra, hogy a tegnapi proklamációnak nem lesz meg a munkásságra a szükséges megnyugtató hatása. A munkásság azonban csöndben és rendben munkába állott. A nagyobb készenlélet azonban nem vonja be a rendőrséget, mert a munkásság hangulatával most senki sem lehet egészen tisztában. Érdekes és jellemző adatok egész sorát kapta erre vonatkozóan a főkapitányság. Tegnapi este, mikor a szociáldemokrata párt kiáltványát tízezrevel osztogaták az utcákon, igen sok munkás kelt, aki egy szertelen nem hitt a kiáltványnak. Ezek azt hitték, hogy a proklamáció a kormány trükkje, amely így akarja a tömegsztrájk erejét gyöngíteni és a pártvezetőség szervező munkáját megzavarni. A kérésre megkezdődő munkások egész serege vonult a szociáldemokrata párt Konti-utcai központjához, ahol azonban megkapták a választ, hogy a röpirat téves és való. Erre azután a munkások levertek a távozottak. Az elkeseredés általában több helyütt felváltotta a fejt.

Különösen ma reggel a Schlick-gyár munkáiban álló munkások között, akik félhet ellett a kárpontyításra várakozván, a sztrájk eseményei fölött való vitában alaposan összetűződtek. Akadtak olyanok, akik azzal gyanúsították meg a pártvezetőséget, hogy a kormány megvesztegette. Ma majdnem veres vereskedésre került a sor a pártvezetőség hívei és ellenzeke között, mikor szerencsére megkezdődött a munka és a rend helyreállott.

Ugyancsak jelentések érkeztek a főkapitánysághoz arról, hogy a kereskedők körében sem fogadták a sztrájk megszűntetésének hírére vegyes

érzelmek nélkül. A kereskedők ugyanis adakozás útján tizenötezer koronát gyűjtöttek össze a sztrájkoló munkások gyermekei javára. Több kereskedő most, hogy a sztrájk abban maradt, firtatni kezdte a tizenötezer korona sorsát. Többen már gyűlést is akarnak összehívni, hogy azon ennek a pénznek a dolgát elintézzék. A gyűlésre azonban nincs szükség, mert a szociáldemokrata pártvezetőség úgy határozott, hogy a pénzt vissza adja az adományozóknak.

Az utcán csend van ugyan, de a karhatalom részen áll. A karhatalom intézése ugyanis két dolgot tart szem előtt. Először is tanácsos addig különösen óvatossá lenni, míg a Ház a választójogi reformjavaslatot el nem intézte, másodszor pedig ajánlatos a tulnyomó haderő készen tartásával sakkban hagyni a munkásság azon csoportját, amely a pártvezetőség határozatával elégedetlen és sok hajlandóságot mutat a békétlenségre.

Est azonban az eddigi készen állott rendőrség fegyveres erő egy kis részével is el lehet intézni. A többi már tegnap bevonták.

A katonák a kaszárnyákban vannak és ott is maradnak a parlamenti választójogi tárgyalások befejeztéig. Csak egy kis részük van munkában, amelynek az a feladata, hogy a közüzemeket őrizze.

A csendőrökkel megerősített rendőri karhatalom azonban még jó ideig szolgálatot fog teljesíteni, mert a rendőrség addig vár, míg teljes bizonyosságot nem szerzett detektívjei révén arról, hogy a hangulat jelentékenyen megnyugodott.

A bécsi lapok egyértelműen helyeslik a sztrájk elmaradását és ebből azt állapítják meg, hogy a tömegsztrájk mint politikai eszköz, nem elég hatásos. Általában a kormány sikeresnek mondják a sztrájk elmaradását.

Az osztrák szociáldemokrata lapja, az *Arbeiterzeitung* elégedetlenkedik az ellenzék magatartásával. Igaz, — ugymond — hogy nem kellemes dolog a Lukács-Tisza fele pár szidalmazása a parlamentben, de annak, aki ily nehéz harcba indul, otthon kell hagyni esztétikai előítéleteit. Bizonyos, hogy az ellenzék vezetése most Andrássy kezébe került, aki nem nagy barátja a választóreformnak és szívében közelebb áll az oligarchiához, mint a választóreform táborához. Az ellenzék tartózkodása valószínűleg nagyrészt abból az óhajból fakad, hogy ne veszítse el kormányképességet felfelé.

SPORT.

+ Bajnoki mezél futóverseny. Football match. Az aradi Athletikai Klub idei sport szezonja a Turók Gábor utcai sporttelepén megrendezendő cross country versenyyel vezet be. A verseny „Dalmagyarság bajnokságáért” van kiírva így a kerület valamennyi amatőr futója részt vesz a versenyben, amit a leadott 70 nevezés igazol. A bajnokság vedője az „Aradi Torna Egyesület”, aki a bajnokságot már három éve tartja és ezúttal is a legnagyobb számu nevezéssel vesz részt, hogy el ne essék a bajnokságtól, viszont a többi egyesületek is legjobb futóikkal igyekeznek a bajnokságot. A verseny kiindulása az aradi Athl. Klub Turók Gábor-utcai sporttelepén veszi kezdetét és a meghatározott ut után a versenyzők ugyancsak oda érkeznek be. A futóversenyyel egyidejűleg az aradi Athletikai Klub első csapata is a szolnoki vasúti waggonyar csapatai között football mérkőzés lesz, amelyel a football szezon is megkezdődik. A szolnokiak csapatában több fővárosi erő szerepel, akik a fővárosból a más. szolnoki mérkőzésre helyezték át így a csapatjuk erős ellenfeleket ígérkezik. Az Aradi Athletikai Klub csapata pedig revés kivétellel a múlt szezon csapatjából kerül ki tekintve, hogy a csapat már az elmúlt vasárnap ny. összejövetelében szép eredményt ért el a Temevári Kluzsi Sport Egyesülettel tartott bajnoki mérkőzésen, erős küzdelemre van kiírás.

Német tengerészek katasztrófája.

— Nyolcvanhét halott. —

Távíráti tudósítás.

Berlin, március 5.

Helgoland közelében súlyos hajókatasztrófa történt. A német haditengerészet egyik torpedója, melynek személyzete nyolcvanhárom emberből állott, a nyílt tengeren elsüllyedt. A hajó személyzetéből csupán tizenöt embert sikerült megmenteni. A többiek a tengerbe veszttek.

A német flottának egy része a sziget környékén sik. tengeri gyakorlatokat végez. A York nagy páncélos cirkálóhajó, amely elsőtűtett lámpákkal gyakorlatozott, teljes gőzerővel haladt a sik. tenger felé a nem vette észre az S. 178. torpedóhajót, amely kissé távolabb levő torpedóhajókkal manőverezett s épen azt kísérte meg, hogy a többi torpedóhajó között keresztüljőjön. A York teljes gőzerővel nekiment a torpedónak, amelyet közepén kettevágott. Az S. 178. alig egy-két perc múlva elsüllyedt. A York páncéloshajó azonnal megadta a veszjelzést, amire a gyakorlatot nyomban megszakították. A hadibajók fényszórói működtek s nappali fényvel árasztották el azt a helyet, ahol az S. 178. elmerült.

A torpedóhajó legénysége százharom emberből állott. Ezek közül tizenöt embert megmentettek Vilmos császár, aki ma reggel Wilhelmshafenben volt, délelőtt tíz órakor automobilon Brémába hajtatott.

Berlin: A hivatalos jelentés megállapítja, hogy nyolcvanhét ember esett áldozatul a katasztrófának. A szerencsétlenül járt legénységet a Lloyd cirkáló és egy torpedó hűszár vette fel, a buvárok keresik a holttesteket. A mai birodalmi gyűlésen Zirpio tengerészeti államtitkár szótart fel és bejelentette a súlyos katasztrófa, mely a haditengerészetet érte. Kijelentette, hogy pontos adatokat még nem tud és azt sem tudja, hogy a szerencsétlenség a gyakorlatozás alatt, vagy azután történt-e. Későbbi távirat szerint a hivatalos vizsgálat megállapította, hogy a katasztrófa a gyakorlatozás után történt, mikor a hajó elokott lámpákkal vissza akartak térni a kikötőbe.

Návay és Andrássy.

— Mosakodik a vezér. —

Távíráti tudósítás.

Budapest, március 5.

Návay Lajos, a képviselőháznak volt alelnöke ma nyilatkozott egy újságíró előtt a sztrájk elmaradásáról és az ellenzék megváltozott taktikájáról.

— A magam részéről — mondotta Návay — igen örülök, hogy a tegnapi nap minden turbulencia nélkül végződött. Apponyi álláspontját, akármit mondjanak is, én nagyon mellőságteljesnek tartom. Én a képviselőházba nem megyek, erre semmi okom sincsen. A vitában ugysem vennék részt, arra pedig, hogy ott ülve maradjak, nem vagyok hajlandó. Ennek semmi értelme nem volna, az időt pedig egyáltalában nem tartom alkalmasnak arra, hogy a vitában résztvegyek. A javaslat módosítására ugysem kerülhet sor, ha az ellenzék távol marad s így a választójogi javaslat beható, alapos megvitatásának lehetősége ki van zárva. Ezért nem megyek be a képviselőházba s ezért nem veszek részt a választójogi tárgyalásban.

Budapest: Andrássy Gyula gróf a Magyar Hírlap ma esti számában a tegnapi sztrájkról és az ellenzék tegnapi viselkedéséről nyilatkozik. A gróf polemizál a munkapárti lapokkal, amelyek úgy állítják be a dolgot, mintha az ellenzék letéte volna a harcra és ráért arra az útra, amely a normális tárgyalásokhoz vezet.

Rövidkörtől csilódnak — írja Andrássy — akik így látják a helyzetet. Az ellenzék nem adta fel a harcot, hanem teljes erővel folytatni fogja azt.

A képviselőház házszabály bizottsága ma délután öt órakor Tisza útcán gróf elnökletével

alatt ülést tartott, melyen a bizottság által előkészített tervezettel foglalkoztak. Darvai Földp előadásában a javaslat jogerős részét letárgyalták.

A képviselőház közlekedésügyi bizottsága ma ülést tartott, melyen Beöthy László kereskedelmi miniszter és Hofponil Alajos miniszteri tanácsos is megjelentek. A miniszter felszólalása után a bizottság elhatározta, hogy az Adria tengerhajózási társulattal való egyezségről szóló törvényjavaslatot elfogadja és a sürgősség kimondását kéri fogják.

Félvilági nők szenvedélye.

— Elítélt ópium-kereskedők. —

Távirati tudósítás.

Páris, március 5.

Már megemlékeztünk röviden a párisi kokain és ópium-bandáról. A szenzációs ügyről most újabb a következőket jelentik:

A francia rendőrség már régóta tapasztalta, hogy különféle mérgek és kábítószeresek, így az ópium és a kokain nagy mennyiségben jut a közönség közé, ezekkel a szerekkel mindenféle visszaélés történik, de zoha sem tudták megállapítani, hogy kik terjesztik ezeket a tiltott szereket.

A rendőrség a kávéházak, éjjeli mulatóhelyek környékén hőlgyeit, a félvilági nőket vette gyanuba, hogy ők árusítják az ópiumot. A megfigyeléseket kiterjesztették a többi nagyobb francia városokra is. A nyomozások eredménnyel jártak. A rendőrség Toulonban egy egész szervezett bandát fogott el, amely rendszeresen üzte az ópiumkereskedést. A banda tagjai majdnem mind félvilági nők voltak. A rendőrség elfogta valamennyit és bíróság elé állította a banda tagjait. A törvényszéki tárgyalás tegnap volt Toulonban.

A vádlottak között Legoffs Lujza, akit Toulonban Lulu néven ismernek, nagymennyiségű ópiumot adott el Mongolfieri György haditengerészszázadosnak. Minthogy az eset a városban történt, a katonai állomásparancsnok nem tett kifogást az ellen, hogy Georges Mongolfieri fölött is a rendőri bíróság ítéljen. A zászlós elismerte, hogy ezeket fizetett az ópiumért Legoffs Lujzának. Érdekes volt nézni a tanukat, csupa sápadt képű, züllött külsejű, az ópiumszívástól elerjedt, petyhüdtbőrű félvilági nő vonult fel. A rendőrbíróság Legoffs Lujzát hat hónapi fogságra és ezer frank pénzbírságra, ópium-pincézőit kéthavi elzárásra, Mongolfieri Györgyöt kéthavi fogságra és száz frank pénzbírságra ítélte, de a tengerészsízt büntetését felfüggesztette.

A rendőrség felbuzdulva a sikeren, folytatta a nyomozást. Párisban azután sikerült is csakhamar egy másik társaságot felfedezni, amely a Quartier Latinban, a diáknegyedben kokaint és morfint árult. Melin rendőrbiztos észrevette, hogy Lidie Dormoy huszonkét éves félvilági nő éjjeli mulatókban több embernek óvatosan kis csomagokat csusztat a kezébe. Néhány nap múlva ez a leány — akit az éjjeli mulató törzsvendégei a becézgető „Dédé“ néven ismertek — újra megjelent és ismét néhány ilyen gyanús csomagot osztogatott szét. A rendőrbiztos most már állandóan figyelte Dédét és csakhamar teljes bizonyossággal megállapította, hogy ő az, aki a morfint és a kokaint eladogatja. A rendőrbiztos azt is megtudta, hogy egy gram kokainért husz frankot kér és kap. De Melin még mindig nem csapott le Dédére. Biztosra vette, hogy büntársai vannak.

Feltevése igaznak bizonyult. Néhány nap múlva Melin már tudta, hogy kik a banda tagjai. Észrevette, hogy Nogué orvostanhallgató, Vanbeck gyógyszerész, Valladg, egy éjjeli mulató portása, Goutier gyógyszerész, nagyon sokszor és bizalmasan tárgyalnak Dédével. Azt is megállapította,

hogy a mérgeket Goutier szerzi be és ő osztotta szét a banda tagjai között. A kábítószereseket csak ismerősöknek adták el, vagy olyanoknak, akiket az ismerősök ajánlottak. Dédé és társai nagy óvatossággal dolgoztak. Hamis hajjal, alszakállal változtatták külsejüket és úgy járták az éjjeli mulatóhelyeket. Most már valamennyien fogságban vannak, a rendőrség azonban tovább nyomoz.

HIREK.

Leányból — fiu.

— Varrónóból sofför. —

Távirati tudósítás.

Bécs, március 5.

Bécs orvosi köreiből igen érdekes dologról beszélnek: egy nő husz év múlva férfivé változott. A huszadik kerületben lakik Haskovec Károly zenésze feleségével és hat gyermekével. A legidősebb gyermek 1888-ban Bécsben született, leány volt és a keresztneve Hedvig nevet kapta. A második gyermek az aradi 33. gyalogezred zenekarában szakaszvezető.

Hedvig a bécsi szülészeti klinikán született meg a napvilágot és olyan nagy és kővér volt, hogy az anyját külön díjjal tüntették ki érte. A leánya Egerben öt elemi osztályt, majd polgári iskolát végzett. Nyolcéves korában sajátos változáson ment keresztül. Nem engedte például, hogy az anyja fürösse. Később mind több és több sajátosságok körülmény merült föl. A leány például férfit ruhát akart hordani. Különösen szembevető volt ez, a mikor a leány serdülő korba lépett.

Tízennyolc éves korában a leány különös viselkedése következtében egy orvos véleményét kérték ki. Wertheim professzor a ginekológia tanára megvizsgálta a leányt és megállapította, hogy tulajdonképpen férfi. A hatóság erre beleegyezett, hogy a leány keresztnevét Ferenc Károlyra változtassák és hogy az anyakönyvben nemét nőről férfira változtassák.

A fiatal ember most huszonnégy éves, alakja nagyon finom, keze és lába nagyon kicsiny, de az arca férfias. Cigarettezik és eddig varrónó volt, most azonban, hogy férfi lett, sofőr akar lenni. Azt mondja, hogy mindent tud, amit a nők tudnak. Egy újságírónak azt mondta, hogy nem szeretné, ha besoroznák, máskülönben azonban nagyon örül neki, hogy férfi lett. Most polgári egzisztenciát akar teremteni magának a szép feleségre akar szert tenni.

— Tüntetés a cári család ellen. Lembergől jelentik: Ma az itteni diákság pártkülönbőség nélkül nagy utcai tüntetést rendezett a Romanov dinasztia jubileumának előestéje alkalmából a cárizmus és a Romanovok ellen. Az orosz konzulátus épületét egész éjszaka rendőrség őrizte.

— Három éves katonai szolgálat Franciaországban. A berlini Lokal Anzeigernek jelentik Parusból, hogy a mai minisztertanács délig tartott és egyhangulag jóváhagyta a hadügyi javaslatot, amely holnap már a parlament elé kerül, mert még húsvét előtt életbe akarják léptetni. Poincaré a törvényhozáshoz intézendő első üzenetében, melyet minden községben falragaszok útján fognak tudatni, a három éves szolgálati idő behozatalának szükségességét fogja hangsúlyozni.

— Sikasztó állomásfőnök. Kovács Kálmán körösladányi állomásfőnök több ezer korona elsikkasztása után megszökött. Tegnap ismerőseitől több kölcsönt kért és azután eltűnt. Kovács könnyelmű életet élt, éjszeleket átdorobozolt, amiért felesége is pár hónap előtt elhagyta és az állomásfőnök azóta még jobban züllött. Kovácsot országosan körözték és tegnap Budapesten letartóztatták.

— A megszökött vezérigazgató. Jelentették a minap, hogy Götzl Anzeim a prágai papírgyár vezérigazgatója másfél millió koronával megkárosította az intézetet, azután megszökött. A megszökött vezérigazgató nagy kártyás volt, erre a szenvedelmére kellett neki a pénz. Az intézetben kívül sok ismerőse és barátja siratja most a vele való összeköttetést. Igen érdekes a kárvalottak névsora. Így például kétszázötven koronával károsította meg Eckstein regényíró családját. Piccaver, a bécsi udvari Opera tenoristája tizenötezer koronával, Frank, manheimi basszista ugyanennyival károsodott; érthető, hogy ezek az emberek szoros barátságot tartottak Götzl igazgatóval, aki mint zeneszerző jutott írók és zeneszerzők társaságába. Montekarlóban Götzl több mint száz ezer koronát játszott el. A vezérigazgató családja és szokása nagy föltűnést kelt különösen német művészkörökben, amelyek Götzl-t nagyon jól ismerték. Berlinben és Párisban is sűrűn játszották zeneszerzeményeit és két egyfelvonásos darabja igen sok helyen színre került. Az utóbbi években szorgalmasan komponált. Mindenfelé kifogástalan uriembernek ismerték és zenei képzettsége nagyon sok tisztelőt és barátot szerzett neki. Tekintélyes, vagyonos családból származott és neki magának is nagy magánvagyonra volt. Az a hír járja, hogy Amerikába szökött.

— Fordulat Pallós Ignác ügyében. Budapestről jelentik: Pallós Ignác bűnügyében érdekes és jelentős fordulat állott be az elmúlt napokban. Pallós Ignác ugyanis egyezkedik a károsult intézetekkel és valószínű, hogy az egyezkedési tárgyalások, melyeket Gál Jenő dr. védő folytat, eredményre is fognak vezetni. A védő ma kijelentette, hogy az Investment Registered Companyval tárgyal, és ha a tárgyalások sikerülnek, úgy ez a nagy port felvert ügy jelentékeny, kis ügygyé fog összezsugorodni, mert a társaság valószínűleg vissza fogja vonni panaszát és a részvényeket visszaváltják. Pallósnak sok pénz áll rendelkezésre (?) és ezzel sikerülni fog az ügyet szanálni. Néhány hét múlva rendbe jön a dolog, addig a főtárgyalást elhúzzák, úgy, hogy mire a főtárgyalást megtartják, az egész ügy már nagyon jelentéktelen lesz.

— Meggyilkolt asszony. Nagylakáról jelentik: Jancsik György husz éves béres legény állandóan civódott szomszédjának feleségével, Fodor Jánosnéval. Az asszony kutyája a múltkor a béres portájára vetődött, s Jancsik a kutyát agyonütötte. Az asszony ezért erősen szidta a bérest, mire az kocsilöcsőt kapott fel s azzal az asszony fejét kettéhasította, majd a szó szoros értelmében darabokra törte, azután pedig nyugodtan folytatta munkáját. A gyilkosságot az asszony hazatérő ura vette észre. A csendőröknek tett jelentést, kik Jancsikot letartóztatták.

— Megsemmisítették a mozi határozatot? Ma arról értesültünk, — a maga beavatottságára és megbízhatóságára hivatkozó forrásból — hogy a belügyminiszter állítólag megsemmisítette a törvényhatósági bizottság közgyűlésének a mozgó színházi jog bérbeadásának ügyében hozott határozatát, ezzel az indoklással, hogy a miniszterium rövid időn belül országosan rendezni a mozgó színházak kérdését. Habár forrásunk állítása szerint ez az értesülés alapos, a felelőséget érte nem vállalhatjuk, minthogy Varjassy Lajos polgármester, akit megkérdeztünk a miniszteri döntést illetőleg, kijelentette, hogy neki arról tudomása nincs.

— **Megszökött grófkisasszonyok.** Nagy váradról jelentik: Malitzky János gróf badeni földbirtokos két szép leánya, Malitzky Berta és Johanna grófnő körülbelül három hónappal ezelőtt Budapestre jött rokonai látogatásra. A két excentrikus hajlamu grófkisasszony a fővárosban érdekes ismeretségeket kötött és szerelmi kalandokba bonyolódott. Berta komtesz állítólag egy festőnővendéket, egy ábrándoskék szemű fiut tünnetelt ki szerelmével, Johanna pedig erdei Erdélyi Lajos drba, a Gresham biztosító társaság főtitkárjába szeretett bele. Néhány hétig tartott a szerelmi idill, amelynek az vetett végét, hogy a gróf hazavitte Bodens leányait. Pár nap múlva azonban a két grófkisasszony visszautazott Budapestre, majd pedig onnan is eltűntek szerelmes lovagjaik kíséretében. A két szerelmes grófkisasszony Nagyváradra utazott és néhány napig szállodában laktak udvaróikkal, majd Malitzky Berta Félixfürdőre költözött a festővel, Johanna grófnő azonban Nagyváradon maradt: egy darabig Erdélyi Lajossal, majd egyedül, mert a biztosítóintézeti főtitkár ránt a szerelmi kettősre és hazautazott. Malitzky Johanna ekkor a nagyváradi Orsolya-apácák zárdájában keresett menedéket és onnan február végén szülei hazavitték. A másik grófkisasszonyra azonban csak most találtak rá a gróf által felfogadott detektívek. Malitzky Berta Rontó biharmegyei községben húzódott meg a szerelmes festővel és onnan szállították el rokonai nővéréhez valamelyik bécsi apácaklastromba, ahol a bihari szerelmi kalandokért vezekel a két osztrák grófnő.

— **Tilos a kupék folyosóján tartózkodni.** A vasuti és hajózási felügyelőség rendeletet bocsátott ki, amelynek értelmében tilos a vasuti kupék korridorján tartózkodni. Tilos még pedig azért, mert a folyosókon álldogáló, csevegő, cigarettázó és kíváncsiaskodó utasok élő gátjai a ki- és beszállás sima lebonyolódásának s ezenkívül a korridorok vendégei megnehezítik az étkezőkocsikhoz való eljutást s pláne a dohányosok égő cigarettá és szivarvégeikkel égető veszedelmei a többi utas testi épségének. Az új rendeletet táblákba vésvé kiszegzik a kupékban és vasuti fülkék folyosóin. Az „Opasno je van se nagnuti“ és a „Ne rshi zaboda“, a fülkékben kifüggesztett írott malasztoknak új testvérként hozott a rendelet-gólya.

— **Aki megjósolta a halála napját.** Braszóól nem messze, alig másfél óra gyorsvonaton, van egy kis falu, Alsórákos. A gyorsvonat épen hogy megáll mellette egy pillanatra az ottani kőbányák kedvéért, máris fűtlyent s fut tovább. Ebben a kis eldugott községben, amely az Olt partján terül el, messze földön ismert öregasszony hunyta le tegnap örökálmra szeméit: a 95 éves Andre Tyira. Valamikor Erdély leghíresebb jósnőjének hírében állt, akit idegen országokból is gyakran kerestek fel a jóvendőjükre kíváncsi férfiak és nők. Dacára mathuzsálemi korának, még a legutóbbi időben is sok vendége volt az öreg néni-kének, aki nagyon jól értette a módját a kétértelmű jóvendőmondásnak, amelyből mindenki azt olvashatta ki, amit akart. Sűrűn látogatták meg az erdélyi falucsukát az ő kedvéért, persze inkognitóban, előkelő szelvények is. De Andre Tyira nemcsak jóvendőmondással kereskedett. Kuruzslással is foglalkozott és azt beszélik a faluban, hogy gyógyfűveivel nem egyszer nagy eredményeket ért el a hozzáforduló, reményeket vesztett betegek gyógyítását illetőleg, amit nagyon sok elismerő levél is igazol. Az öreg jósnő egy hónappal ezelőtt nagyon komor hangulatban volt. Kijelentette, hogy ő március 4 én meghal. S a jóslása be is következett.

— **Elsőrendű angol és hazai férfi-divat szövetujdonságaim megérkeztek!** Feltűnő szolid olcsó árak. Szíves pártfogást kér *Malek D. angol úri egyenruhákat szabó.* Andrassy-tér. 5. szám. 1495

— **A mezőgazdasági munkásházak.** A belügyminiszter, mint megirtuk, jóváhagyta, hogy a város Gábor András és társával építtesse meg a 110 munkásházat. A tanács sürgős felterjesztést intéz a földmivélelőügyi miniszterhez, hogy az építési tőkének amortizációjából elvállalt két százalékos most már ne 199 ezer, hanem 300 ezer korona után folyósítsa, minthogy a soká húzódo tárgyalások ideje alatt az építkezés harminc százalékkal megrágult.

— **Hová lettek a váltók?** A hivatalos lap körözése között, ahol elveszett értékpapírok és bizonyítványok szoktak egymás mellé sorakozni, ma három érdekes váltó elkallódásáról találunk hírt. Az egyik váltót *Héderváry Lehel dr.* vesztette el. Szól a váltó 7500 koronáról. *Héderváry* a kibocsátó, *Laendler Aladár aradi* cég az elfogadó rajta. A másik kettő egyenként 3000 koronáról szól, kibocsátójuk *Radvánszky Géza báró*, elfogadjuk *Szező Lipót*, kezessik *Dobrai János*, *Neményi Gusztáv*, *Varga Antal*. Másfél hónap múlva, ha addig meg nem kerülnek, a váltótörvényszék megemmisíti a váltókat.

— **Megfelebbezett ítéletek.** Megirtuk, hogy az aradi rendőrségen, a borászati felügyelőség feljelentése alapján, körülbelül kétszáz aradi boráros ellen indult meg az eljárás a borövény ellen elkövetett kihágás címén. Több ítéletet megfelebbezett ma *Vannay Gyula* tanácsnok, a borvizsgáló bizottság elnöke, mert enyhének találta az ítéleteket. A tanács mint másodfoku kihágási bizottság dönt ezekben az ügyekben.

— **Pályázat.** A felszámolt Arad kerületi iparosok rokkant és nyugdíjgyelete által létesített és az aradi kereskedelmi és iparkamaránál kezelt segélyalap 176 k. 30 f. kitevő kamataival, valamint az aradi első takarékpénztárak 50 koronás adományával a kamara területén ipart üzőtt rokkant és elszegényedett iparosok, elsősorban pedig az egyesületnek volt ilyen tagjai, ilyen jogosultak nem láthatóan pedig a kamara területén ipart üzőtt más elszegényedett, rokkant iparosok lévén segélyezendőek, felhívtnak mindazon valóban gyámoltásra szoruló, elszegényedett, rokkant iparosok, kik ezen segély elnyerésére jogosultsággal bírnak, hogy kérvényüket a reájuk nézve illetékes ipartestület (partársulat) útján és annak ajánlásával ellátva *folyó évi március hó 18-ig* nyújtsák be a kamarához. A 226 k. 39 f. kitevő segély 5 igényjogosult közt lesz felosztva. Az aradi kereskedelmi és iparkamara elnöksége.

— **Öngyilkos póstatiszt.** *Budapestről* jelentik: *Varga Imre* harmincéves póstatiszt tegnap délután a Thököly utcai Predeal szállóban szobát vett. Majd elhagyta szobáját s az éjszaka folyamán sem ment vissza a szállóba. Ma délután megint elment a szállóba s alig ért szobájába, *forgópisztolyával jobb halántékra lölte magát.* Életveszélyes sérülésével a Rókus kórházba szállították. Öngyilkosságának okára vonatkozólag semmiféle irást nem hagyott hátra.

— **A Hungária kávéházban a gyorsan népszerűvé vált *Rigó Jancsi* budapesti cigány primás zenekarával, szombat vasárnap és hétfő este hangversenyezik.**

— **Olvasó közönségünk b. figyelmét felhívjuk *Fischer Mór úveg és lámpáru cégnek* mai hirdetésére.**

— **Ujtás a Simay-féle gőzfürdőben.** A férfi gőzfürdőt kedd és pénteken délután 2 órától, este 6 óráig a nagyérdemű közönség használatára bocsátjuk; ép, ugy mint a délelőtti órákban, rendelkezésre áll a nagyérdemű közönségnek az összes személyzet. Ezen ujtásunk 1913 év március hó 4-én lép életbe. Tisztelettel *Simay gőzfürdő.* 1424

— **Borszéki, előpataki, Matild, sztojkal kristály, apolló, bualási és borhegyi ásványvizek egyedélárusítása salvátor, parádi, rohitsch, Margit, selters, málnási, kalsbadi gyógyvizek és forrástermékek főraktára *Kardos Miklós* kizárólagos ásványviz kereskedőnél, Arad, Deák F.-u. 86. Telefon 686. Házhozszállítás. Üres palackok visszavételnek.** 1485

— **5 perc alatt megszüntet mindenféle főtájást egy eredeti Kárpáti-féle tojófájás elleni pastilla, 1 füveg 12 adaggal 1 korona.** Kapható kizárólag a készítőnél *Kárpáti János* gyógyszerárban Arad, Boros Béni-tér. 7031

— **Hölgyeim!** A tavaszi ujdonságaim nagy választékban megérkeztek. *Huppert Henrik* Rákóczy-utca 7. 1431

— **A legmegbízhatóbbak a Messenger-boyok** Telefon 816.

VÁROS ÉS MEGYE.

Folytatólagos sorrendje az Arad szab. kir. város törvényhatósági bizottsága által 1913. évi március hó 12 én délután 4 órakor tartandó rendes havi közgyűlésben tárgyalás alá kerülő ügydaraboknak. 8. A tanácsnak előterjesztése a Béla tér szabályozásával kapcsolatos tervezés díjaknak megállapítása tárgyában. 9. *Domány József* kérelme a *Hasszinger-utcai* iskola pincéjének bérlete 3 évre leendő meghosszabbítása iránt. 10. *Herczfeld Gyula* és társai felebbezése a tanácsnak azon intézkedése ellen, melylyel a szabaru sok részére a *Ferenc József* városiésznek egy megfelelő része kijelölötett. 11. Az „Unió“ biztosító társaság kérelme, hogy lakbérleti szerződése *Sugár Jenő dr.* ügyvédre átruháztassék. 12. A tanács előterjesztése *Kohányi Robert* telekfelosztási kérelme tárgyában és ezzel kapcsolatban a *Bem utca* kinyitása érdekében szükséges kisajátítási jognak megszerzése iránt. 13. A tanács előterjesztése a hidépítéssel kapcsolatban még teljesítendő munkák elrendelése iránt. 14. A számvétség betesztje az 1912. évi hidüzem alapról szóló zárszámadást. 15. A tanácsnak előterjesztése az új rendőr épület felépítése tárgyában. 16. A tanács előterjesztése a közbiztonság rendszeresített állatorvosi állásnak betöltése tárgyában. 17. A tanács előterjesztése az iránt *Mergl Arnold* és társai temesvári cégnek próba aszfaltozás céljából az *Urban Iván-utcának* egy része átengedtesék. 18. *Risztov Kacsu* az iránti kérelme, hogy 5 holdas bérlete *Stefanov Szvetozarra* átruháztassék. 19. A tisztí ügyészség betesztje *Szűcs Miklós* aradi lakóssal kötött földhasznabérleti szerződést. 20. U. az *Scheibl Vilmos*mal csatorna munka készítése, *Kneffel Károly*lyal szénzállítása, *Probat Mihály*lyal a *Birkás* dűlőben építendő bika istállóra vonatkozó szerződést jóváhagyás végett. 21. A tisztí ügyészség betesztje az *Aulich Lajos* utcai katonai lovarda megvétele tárgyában kötött szerződést. 22. U. az betesztje *Ziinszky István* és társa céggel nyomtatványok szállítása tárgyában kötött szerződést. 23. A tanács előterjesztése a batósági jéggyár üzembe helyezése és a jég árának megállapítása iránt. 24. U. az előterjesztése a szin és bérházban az eddig ereklyemuseum által használt helyiség lakásoknak leendő átalskítása tárgyában. 25. U. az előterjesztése az autobusz üzemnek 1912. évi mérlege tárgyában. 26. U. az előterjesztése a *Baross-parki* kiosk bérbeadása iránt. 27. U. az a *Dobó utca* és *Rákóczy utca* csatornázási munkálatairól megtartott versenytárgyalás eredménye tárgyában. 28. A tisztí ügyészség betesztje *Szab Pétter*rel megkötött szerződést jóváhagyás végett. 29. U. az előterjesztése *Lengyel Tivadar* lakbérleti szerződését jóváhagyás végett.

TÁRKASÁGOK.

(Egy filmkölcönző ajánlatból.) **A fehér rab-szolganó.** (E héten csak 3 napig szabad.)

Napoleon szelleme. (Megjelenik március 6 án.)

A kártya. (Lejátszatlanul kapható)

A sors utja. (135 m. hosszú.)

A keserűvíz. (Szenzációs hatása.)

A 8 Bolzay lány. (Az első hét még kapható)

A gyufa. (Monopoljoggal.)

Asszonyhűség. (45 percig tart.)

Az élet. (Rózsaszínre virágozva.)

(**A boldogtalan férj.**) Ez a párbeszéd két férfi között folyt le. Az egyik nagyon boldogtalan és ebből magyarázható ez a jelenet:

— Szervusz barátom, honnan jössz? — kérdezi a nőtlen.

— A biztosító-társaságnál voltam, — mondja a férj.

— Minek?

— Bebiztosítottam magam tízezer koronára, amit azonban halálom után a feleségem csak akkor kap meg, ha ismét férjhez megy.

— Hát ez mitől jó?

NEUMANN M.

férfi-, fiu- és leánykaruha telepe

Arad.

1463

Elismert legjobb minőségű áruk.
Külön osztály mértékszerinti megrendelésekre.

uri szabó
és. és kir. udvari és kamarai szállító

— Tudod legalább lesz egy ember, aki engem észintén meg fog szeretni.

(A családi béke.) Az aradi járásbírószágon halottuk ezt a jelenetet:

Bíró: Maga félholtra verte a feleségét: a fiát és a két leányát pedig elkergette hazulról. Miért tette ezt?

Vádlott: Csak azért, hogy meglegyen a családi békém!

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS

Budapesti áru- és értéktőzsde

Tőzsváltás

Budapest, március 5

Készárú.

Amerika változatlan. Elkelt 11 ezer mm. változatlan áron.

Határidő.

Dátum	3 óra	5 óra
Búza 1913. áprilisra 11 57—11 58	11 50—11 51	
Búza 1913. októberre 12 25—12 26	12 18—12 19	
Rozs 1913. áprilisra 9 80—9 81	9 75—9 76	
Rozs 1913. októberre 9 74—9 75	9 69—9 70	
Tengeri 1913. májusra 7 53—7 54	7 50—7 51	
Zab 913. áprilisra 9 90—9 91	9 78—9 79	
Zab 1913. októberre 8 75—8 76	8 64—8 65	

As árak 50 kilóként számítva.

Budapesti értéktőzsde (márc 5)

Osztrák hitel	633 50
Magyar hitel	827 —
4% koronajáradék	84 27
Osztr.-magy. államvasút	708 50
Jelzálogbank	438 50
Lezámitolóbank	517 —
Hazai Bank	281 50
Magyar Bank	573 —
Keresk. Bank	3595 —
Rimamurányi	725 —
Salgótarjáni	759 —
Kőszuti Vasút	670 —
Városi Villamos	372 —

Bécsi értéktőzsde (márc 5)

Osztrák hitel	633 50
Magyar hitel	821 50
Osztrák-magyar államv.	709 50
Déli vasút	115 25

A Temesvári Lloyd-társulat terményosajánlatainak hivatalos árjegyzése. (Árak 100 kilogrammonként korona értékben.) 918. márc. 5. Búza 75 kilogrammos 20.50—20.60, 76 kilogrammos 20.60—20.70, 77 kilogrammos 20.80—20.90, 78 kilogrammos 20.90—21.00 Ross (prima) 17.95—18.05 (kőszep) 17.75—17.85, Arpa (sertőző) 19.90—20.20 (takarmány) 18.00—18.15, Zab (prima) 19.85—20.15, kőszep) 18.85—19.25, Tengeri régl. (magyar) 11.90—12.10 új 10.30—10.50, (román) régl. 19.25—19.25, új 10.30—10.50, Burgonya 100 kgr. (fehér) 5.60—5.80, (rózsa) 6.60—6.80

Felelős szerkesztő:

Belgár Lajos.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Csütörtökön, 1913. március hó 6-án:

C) Bérlet. C) Bérlet.

Király Ernő a budapesti Király Színház művészeinek vendégfelleptével.

Éva.

Operette 3 felvonásban. Szövegét írták: Willner és Bodanszky. Fordította Gábor Andor. Zenéjét szerzte: Lehár Ferenc. Karnagy: Tilger Árpád. Rendező: Polgár S.

SZEMÉLYEK:

Mlaubert	Király Ernő	Éva	Dióssy Nusi
Filleflaur	Gyöző A.	Mathieau	Olasz György
Paquerette	Sz. Rontay B.	Voissin	Szabó Lajos
Laruse	Herold Ede.	Prünelles	Hajdútska L.

Kézdetts este 8 órakor.

NYILTTÉR.*

Gyenge, beteges gyermekek

hamar megerősödnek, ha a Scott féle csuka. májoló Emulsiót rendszeresen kapják Sokkal izletesebb és élvezhetőbb lévén, mint a közönséges csukamájoló, legtöbbször szívesen veszik, jól emésztik és a kedvező hatásra sem kell soká várni. A Scott féle Emulsió elősegíti a kemény hus keletkezését, erős izmok fejlődését és a csontokra gyakorolt hatása félreismertetlen. Az általános megerősödés folytán a gyermekek nemsokára több életkedvet és érdeklődést mutatnak és rövid idő után már vidáman látjuk ugrálni őket. A Scott-féle Emulsió, amelyben a csukamájoló tápláló erejét az az ásványi alkotórészek lényegesen emelik, mint gyermekerősítő szer kétségkívül első helyen áll, de csak a valódi Scott-féle Emulsió. 183

Egy eredeti üveg ára 2 korona 50 fillér. Minden gyógyszerárban kapható. Ha ezen lapra hivatkozva 50 fillér értékű bélyeget küld Scott és Bowne G.m.b.H. címére Wien, VII., akkor egy gyógyszer útján próbadarabot küldünk.

Limbek János és Fia első m. kir. szab. ércokoporsó-gyára és temetés-rendező vállalata. Arad, színház-épület. Városi és megyei telefon 93.

Alulírottak szomorodott szívvel tudatják a szeretett és felejthetetlen jó édesanya, anyós, nagynya és rokon

özv. Illics Jánosné

szül. Sztankovits Milicának,

f. é. március hó 4-én este 11 órakor, életének 87 ik évében történt jobblétre szenderültél.

A boldogult földi maradványai március 6-án, d. u. 8 órakor fognak Szarvas-utca 4-ik számú házban a gör. kel. szerb egyház szertartásai szerint beszenteltetni és a felső temetőben örök nyugalomra tétetni.

Aldott legyen emlékezete!

Arad, 1913. március hó 4-én.

Illics János, Illics Árszén, Illics István, Illics Zsifkó, Illics Mihós, Illics Simon gyermekei. Illics Jánosné szül. Gavrilovics Evácsa, Illics Árszénné szül. Teletsán Milla, Illics Simonné szül. Szida Julka menyel. Papp Tódor, veje. Özv. Sztankovits Milla szül. Vilovszky, sógornője. H. Illics Árszén, Papp Miklós, Illics Iván, Illics Juliska, unokái. 233

Mélyen tisztelt háziaasszony!

Kisbecskereki Terézia Liszt,

A Magyar Lisztek Gyöngye

Kapható a Legtöbb Üzletben.

A zsákok eredeti ólomzárunk és zsákjegyünkkel van ellátva.

Képviselő: **Dávid József ur, Arad.**

Telefon 943.

Uri lakás

a Batthyány-utca 10. számú házban, áll 4 utcai, 2 udvari szoba, 2 előszoba, fürdőszoba, konyha, kamarából és 2 pincéből,

május hó 1-re
kiadó.

1493

Bővebb felvilágosítást ad a házmester.

Mauthner magvak

u. m. lucerna, lóhere, fű, takarmányrépa, kertvirág és az összes itt fel nem sorolt magvakat napiárban; ugyszintén friss töltésű ásvány- és gyógyvizek, valamint

Naponta friss pörkölésű legfinomabb „Japan“ kávé nagyban és kicsinyben kapható

1841

Färber Lajos

fűszerkereskedésében

Arad, a „Fekete kutyához.”

Alapított 1832. évben. Telefon 311.

Ujdonság!

Ujdonság!

Tündér harangok.

Bárki egy óra alatt megtanulhat rajta játszani. Kovácsolt vasállványon, 15 összehangolt ezüst fémszöngővel van eláva. Frös szép kivitelben, verőkkel toktal, **mesés ajándékkal együtt csak 10 korona.**

Wagner a „Hangszer-Király” országszerte elismert elsőrendű hangszerárházában.

Budapest, József-körút 15. óvás! Figyeljünk jól a pontos címre és házszámra.

Csödtömegből

visszamaradt alatti új könyvek kiadásaitának.

Kristóffy, választójogi beszédek 4 kor. helyett 1 kor. 50 fillér. Br. Horváth, Parlamenti választójog 4 kor. helyett 2 kor. Kautz, Nemz. gazd. eszmék 6 kor. helyett 2 kor. Dániel, Föld és társadalm. 10 kor. helyett 5 kor. Szeberényi, Parasztkérdés 3 kor. helyett 1 kor. 50 fillér. Méray-Horváth, Társadalomtudomány 7 kor. helyett 3 kor. Paragó, Kossuth bankok kora 10 kor. helyett 3 kor. Modern könyvtár: számonként 40 fill. helyett 20 fillér. Olcsó könyvtár: számonként 20 fillér helyett 10 fillér. Magyar könyvtár számonként 30 fillér helyett 15 fillér. Filléres könyvtár: számonként 60 fillér helyett 30 fillér. Tudományos zsebkönyvtár számonként 70 fillér helyett 35 fillér. 1242

Azonkívül magyar-, német-, szépirodalmi-és tudományos művek, törvények, ifjusági iratok, papíráruk, írószerek, üzleti könyvek stb. **félárban.**

Uj festőminták!!

DÉCSI GÉZA

könyv- és papírkereskedésében Arad, Furray-utca (Gróf Hunyadi-palota.) Városi és megyei telefon 902.

URÁNIA SZÍNHÁZ

március hó 6., 7., 8-án csütörtök, péntek, szombat:

SARAH BERNHARDT

a legnagyobb francia tragika és művésztársulata felléptével

ERZSÉBET ANGOL KIRÁLYNŐ

Nagy történelmi dráma 3 felvonásban. Irta: Emile Moreau.

„Sarah Bernhardt“

a legnagyobb francia tragika a nyár folyamán egy mozgófénykép címszerepét játszotta el, melyért 836.000 korona honoráriumot kapott. A páratlanul nagyszerű három felvonásos dráma szövegét Emile Moreau írta és Erzsébet királynő életének tragikus epizódjait viszi vászonra. A minden részletében bámulatos művészettel interpretált briliáns felvétel egyes szerepeit a Sarah Bernhardt Színház legkiválóbb tagjai alakítják.

„Pesti Napló“

Sarah Bernhardt az Erzsébet királynő című mozi-dráma címszerepét játszotta el és a filmgyár tizennégyezer font sterlinget, háromszázharminchat-ezer korona fellépési díjat fizetett a művésznőnek, az egyharmad millió koronával honorált Bernhardt alakításához hasonló nagy művészet ezidáig nem sugárzott le mozivásznonról.

„Die Zeit“

a dráma, melynek címszerepét Sarah Bernhardt játssza, mély hatást keltett... a filmrendezésen a nagy művésznő talentuma érzik meg, a felvétel sikerét biztosítja a premier publikum elragadtatása... az előadás végén a tomboló tetszésnyilvánítás a legforróbb színházi estekre emlékeztet...

„The Newyork Herald“

...mikor az Erzsébet királynőt tegnap először bemutatták, embertömegek szorongva várták az előadás megkezdését... az isteni Sarah-t akarták látni egy néma drámában, mely szerelemmel kezdődik és halállal fejeződik be a nagy művész játék feledtetelünk a hang hiányát...

„Frankfurter Zeitung“

jelenetről-jelenetre érdekesebb ez a mozgófénykép, mely az előkelő közönség elismerésével találkozik a rendezés, a dekorációk, a staffárs és a 14.000 font sterling, amit az isteni Sarah ezért a fellépésért kapott: szédületes arányok, csodálatra érdemesek... mégis csak zseniális Ön asszonyom!

„Erzsébet királynő“

Erzsébet angol királynő Sarah Bernhardt
Carlof Ecsed ... .. M. Lau Tellegen
Sir Francois Drake ... M. Marcel Decour
Carlof Nottingham... .. M. Georges Hadudian
Lord Bacon ... .. M. Robert Chameroy
Lady of Nottingham ... Mlle M. L. Derval
Udvarhölgyek, hercegek, testőrök, katonák.
Történelm Angolországban 1558 től 1603 ig.

„Frenden Blatt“

...valóságos színházi premér volt. A nézőközönség között ott láttuk Bienenrth kormányzót, Dumaine francia nagykövetet, Sir Fairfor bartwright angol főkonzult, Cillaidi ti perzsa nagykövet, Neumayer polgármestert, számtalan mágnást és színészt, akik mind Sarah Bernhardt örökszép művészetét jöttek megcsodálni.

Neues Wiener „Tagblatt“

...láttuk Sarah Bernhardtot pantomimikai szerepkörben... bámulatos, hogy ez a művésznő milyen tisztán őrizte meg ifjúi üdőségét... nagysága ép n abban tűnik ki, hogy játéka ma is plasztikusan szép és temperamentuma a legifjabb színésznőt is megszágyeníti... a dráma festői részletei csodálatraméltóak.

„Neue Freie Presse“

A dráma frappáns jelenetei alkalmat szolgáltatnak Sarah Bernhardtak, hogy hatalmas tehetségének teljében brillirozhassa színészi tudását és mimikai művészetét... a publikum, melynek sorában a legelőkelőbb társaság tagjait láttuk, nagy tetszéssel fogadta a rendkívüli pompával kiállított mozgóképet.

„Le Matin“

...mozi drámákról Moreau Erzsébet királynő című háromfelvonásosa után bátran lehet premér kritikákat írni... a tova suhanó életet örökíti meg ez a film és ami eddig veszendőbe ment, megmenti a pusztulástól a mimikai művészetet... Sarah Bernhardtól anakronizmus volna dicsőhimnuszokat zengeni...

Nyomtatványok

különböző és esimes kivitelben készülnek

Az Aradi nyomda r.-t. nyomdájában

Pathefonok

és Pathe-lemezek, a legújabb felvételek, kedvező fizetési feltételek mellett kapható

Koch Dánielné

Arad, Deák Ferenc-utca 42. sz.
a Fehér Kereszt-tel szemben. 497

Fischer Testvérek

sodronyszövet, kerítésfonat,
szitaárak és acél-sodrony
:: ágybetét készítő ::

Arad, József főherceg-ut 8. sz.

Gyártelep: Kossuth utca 45. sz.
TELEFON 557. SZÁM.

Ajánlják minden e szakmába vágó dolgok állandó nagy raktárát a nagyérdemű közönség szives figyelmébe, melyek versenyképes :: olcsó árért kapható ::

Árjegyzéket kívánatra bérmentve küldünk
1097

Szalkai Arminné

hímző- és fehérnemű üzlete
Arad, Weitzer János-u. 3.

Női-, férfi- és gyermek kelenyék készítése rövid idő alatt a legfinomabb hozzávalókkal, elsőrendű kivitelben készülnek. 721

Színes és fehér hímzések, ugyiszintén fehérnemű varrások olcsó árban készülnek.

Hímzett maderavászon szobkendők nagy választékban 1-60 fillérért kaphatók.

Hímző és fehérnemű-varró leányok fizetés-sel felvétetnek.

Az Andrássy-téren az első emeleten

irodának, vagy divatsalonnak alkalmas utcai lakás május 1-re

kiadó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Uri hölgyközönség szives figyelmébe ajánlom angol és francia

női divattermemet.

Készíték legújabb divatlapok szerint elegáns kivitelben mindennemű tavaszi kosztümöket, utcai- és estélyruhákat.

Szolid és izléses munkámért szavatolok.

Szives látogatást kérek

Karpelesz Irén

női ruha divatterme 1874

Arad, Aulich Lajos-u. 20. l. em.

1913. évi 928. sz.

Értesítés.

Helybeli és vidéki uri közönség szives tudomására hozom, hogy a

legfinomabb tavaszi és nyári angol szövetujdonságaim dus választékban megérkeztek.

Szives látogatást kérek

Karpelesz Zsigmond

uri szabó 1378

Weitzer János-utca 9. szám.

Termelt tölgy rönkfa eladás.

A lippai m. kir. főerdőhivatal kerületéhez tartozó pécskai m. kir. erdőgondnokság A. gazdasági osztály III. vágássorozata „Háda” nevű művelési vágásában termelt s részben a tő mellett, részben a vágás melletti szálerdőben készletezett tölgy rönkfa zárt írásbeli ajánlat útján fog eladatni.

Az ajánlatok 1913. évi március hó 27-én déli 12 óráig nyújtandók be a lippai m. kir. főerdőhivatalnál, hol azok március hó 28-án délelőtt 9 órakor fognak nyilvánosan felbontatni.

A versenytárgyalást egyszersmind szerződési feltételek, valamint az eladandó rönkfa vastagsági méreteire, a kikiáltási ár és a bánatpénz megállapítására vonatkozó kimutatás, ugyiszintén ajánlati űrlap és boríték az alólirt főerdőhivatalnál díjmentesen szerezhetők be.

Lippa, 1913. évi március hó.

1484

M. kir. főerdőhivatal.

Eladó

egy jókarban levő, négy lóerős gáz-

motor

Cím a kiadóhivatalban

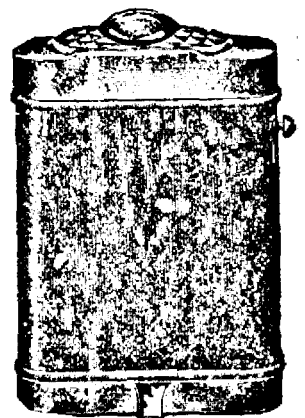

Villanyos zseblámpa

mindig friss
kibérel.

Villany-berendezések, villany-szállások.

Dinamó gépek, villany-motortek olcsón kaphatók

Kalmár Józsefnél
Arad, Salacz-utca 2. sz. 1681

Az „Orsoval halhoz”.
Legnagyobb hal kivitel

Luttwák József, Arad.

déligyümölcs és magyar termények kivitelű üzlete
ARAD, Árpád-tér 1. sz.
(a zsidótemplom épületben.)

Internurban telefon: 615.

Értesítem a tisztelt közönséget, hogy 1 waggon friss vöröspiros narancs érkezett, mely úgy az üzletben, mint a piacon csakis bizonyányi sátraimban kis ládákból darabját kisebb 5 fillér, nagyobb 7 fillérért kapható. Nagyban láda vételnél olcsóbban adom, mint Fiume vagy Budapest. 781

Minden csütörtökön és szombaton legszébb dunai és tiszai vízben uszó élőhalak érkeznek. Halakban a legnagyobb választék és a nagy halkiállítás csütörtökön van. Vidéki rendeléseket pontosan és lelkiismeretesen kiszolgálók. Bármilyen hal faj mely raktáron nincsen, 24 óra előtti megrendeléssel kapható. Tengeri halak naponta friss állapotban a Hal-téri városi sátorban kaphatók. Csütörtökön 1 waggon friss narancs érkezett és új burgonya szép nagy, kilója 22 fillér.

Szombaton zárva.

487

Raktár és képviselő:
SZEMZŐ ARMIN
Áruügynökségénél Aradon.
Telefon 592. szám.

Oppenheimer Mór

Építészeti vállalkozó, műszaki és építészeti irodáját Szabadság-tér 17. szám alól Arad, Lázár Vilmos-utca 2.sz. (Farkas Ábrahám-féle házba) helyezte át.

Elvállal a legmegtányosabb árak mellett bármilyen építkezések tervezését, költségvetések elkészítését és az épületeknek a modern kor által megkívánt legcsinosabb kivitelbeni felépítését.

Kivánatra vidékre is megyek!

OPPENHEIMER MÓR építészeti vállalkozó irodája Aradon, Lázár Vilmos-utca 2. szám.

Legjobb, leghatásosabb,
szegények és gazdagok által
legkedveltebb háziszert

a
Doré sósborszesz,

amely külső és belső használatnál minden eddig létező hasonszert felülmúl. Ara egy üvegnek 44 fillér, nagy üveg 1 korona 10 fillér, óriás üveg 2 korona 20 fillér. Mindenki saját érdekében **Doré sósborszeszt** vásároljon.

Kapható a készítőnél:

Hajós Árpád gyógyszerertárában

ARAD, Andrásy-tér 22. a megyeházzal szemben.

A nőnek szépsége legnagyobb dize.

Ezt ápolni, megtartani a legnagyobb művészete a kosmeticiának. Egyik ilyen készítménye a modern kosmeticiának a FOLDES-féle

Margit-Mosdópor.

A mosdóporból egy evőkanálnyit kell oldani egy mosdó tálnyi vízben. Érezni fogjuk azonnal a mosdás után azt a kelles bizsergést, amelyet a fokozottabb mozgásba hozott vér működése okoz, tapasztalni fogjuk azt a nagyszerű hatást, hogy arcunk üde, ruganyos, harnatos, illatos lesz, a petyhüdt bőr élénkebb lesz, kisimul, megtelik, a porusok szabadon functionálnak s könnyen végzik feladatukat, szabadon jól választják ki a test nedveit, könnyen, akadálytalanul veszik fel a levegő oxigénjét, a fityegő ráncok elsimulnak. **Mosdáshoz egy evőkanálnyit használandó mentől hidegebb vízben. ÁRA 1 KORONA.**

Gutori Földes Kelemen gyógyszerertára

ARADON.

A legolcsóbb

női kalap, diszek és a női kalap

készítéshez szükséges összes
kellékek bevásárlási forrása a

1411

Kalap Bazár

Arad,
Deák Ferenc-utca 8.sz.

Alkalmi vétel

és eladások

Ékszerárnyakban

arany és ezüstneműekben, Arad legnagyobb óra- és ékszerraktár

Deutsch Izidor

Óra és ékszerész

Waltzer János-utca, Mierilla-palota

Zálogcédulák

arany és ezüstneműek, gyémánt és briliáns tárgyak a legmagasabb árban megvételnek vagy más tárgyakra átcsereztetésnek. Telefon 488. Telefon 488

5111—1918. ahsz.

Hirdetmény.

a gazdasági munkás- és cseléd-segély pénztár járulékairól szerkesztett 1918. évi kivétési lajstrom azzal tétetik f. é. március hó 1-től kezdődő 8 napos szemlére, hogy azt az érdekelt munkaadók megtekinthetik és a sérelmes kivétel ellen írásbeli kifogásukat a közszemlére tétel leteltétől számított 15 nap alatt a városi adóhivatalnál beadhatják.

Felhívjuk továbbá az illetőket, hogy az összeírás befejezte után szolgálatba fogadott új cselédek a szolgálatba lépés napjától 15 nap alatt a cselédkönyv bemutatása mellett a városi adóhivatalnál annál inkább bejelentésért baleset esetén csak oly cselédek után tarthat igényt a munkaadó a 8. § ban biztosított segélyre, a kiket szabályszerűen bejelentvén a vonatkozó lajstromban előfordulnak.

Miről az érdekelt munkaadókat azzal értesítjük, hogy minden egyes gazdasági cseléd után évenként előre fizetendő 120 filléres hozzájárulási díját a városi pénztárnál haladéktalanul lefizessék, mert a segélypénztár csak akkor köteles a munkaadónak e címen felszámítható költségeket megtéríteni, ha az a cseléd, kit baleset ért az összeírás lajstromban felvett és utána a díj esedékességekor, vagy a baleset előtt legalább 30 nappal tényleg befizetve lett.

Arad, 1918. február hó 27.

A városi adóhivatal.

Új vállalat!

Értesítjük a n. é. közönséget, hogy Vulcan J. Maxim ur telepen Fábrián László utca 5/b szám alatt egy

tűzifa-üzletet

nyitottunk villanyerőre berendezett fűrészelő és aprító üzettel, ahol állandóan raktáron tartunk előrendű száraz aprított tűzifát. Ajánlunk: bükk-, cser-, gyertyánhasáb és dorongfát úgy ölszámsra, min felaprítva házhoz szállítva és pincébe berakva. Pontos és gyors kiszolgálás! A n. é. közönség szíves pártfogását kérjük kiváló tisztelettel 561

Folkmann és Lassner.

Telefon 395. szám.

Üzletáthelyezés folytán

tulhalmozott

varrógép raktárunkat

a mai naptól kezdve rendkívüli olcsó árakban árusítjuk úgy ké-zpénz, mint igen előnyös részletfizetés mellett.

Ajánljuk ezen kedvező alkalmat a vásárlók szíves figyelmébe.

Wellisz és Társa,

varrógép raktára Arad, Földes-palota. Telefon 618.

Ügynökök magas jutalekkal felvételnek.

1031

Kitünő illatu

Husvétii öntöző vizek és illatszerek

ibolya, gyöngyvirág, ideal, Serail illatokban. Üvegenként 1 korona.

Husvétii ajándéku alkalmas illatszerek

Loin du Bal, Fleurs d'Amour, Le Parfüme Serail, etc.

8 koronától feljebb. Kapható:

Rozsnyay Mátyás gyógyszer-tárában Arad, Szabadság-tér.

Posta-

csomag, ajánlott-levél és utalvány

feladási könyvek

egész vászonkötésben, arany címnyomással kaphatók 1 korona 50 fillérért az

Aradi Nyomda R. T.

nyomdájában Jézsef főherceg-ut 22. sz. a Kessuth-szeberral szemben.

Ház eladó!

Varjassy Lajos-u. 129. számú modern ház és mellette levő telek jótányos árért eladó. Értekezni lehet: Varjassy Lajos-u. 131. szám. 9103

4700.—1918.

Hirdetmény.

Közhirre tesszük, hogy a törvényhatósági bizottságnak 1918. évi február hó 12-éntartott közgyűléséből 3359—86—1918. szám alatt kelt határozatával.

Egy felnőtt halott sírjának ásási díja 6 korona.

Egy gyermek halott sírjának ásási díja 4 korona.

A kórházban vagy máshol elhunyt aradvárosi illetőségű szegények, halva behozottak s öngyilkosok után, kiknek koporsóját a város készítetteti a sírásatási díja 2 korona.

Közhirre tesszük továbbá hogy a díjak a közgyűlési határozat keletének napjától kezdve lesznek számításba.

Arad, 1918. február 22.

A városi tanács

Butor végkiárusítás.

Már csak egy finom

háló- és egy ebédlő szoba butorom és két könyvszekrényem van, melyeket felette olcsó áron kiárusítanék, kérem a n. é. közönséget, hogy engem veendőszándékkal felkeresni szíveskedjen. 1466

Arad, Kápolna-utca 6/b sz.

Varga József.

4522.—1918.

Hirdetmény.

Arad sz. kir. városnak az 1909. évi V t. c. értelmében végrehajtott földadókataszteri kiigazításból kifolyólag megejtett birtokiv másolás alapján készült új földadósorozati munkálatok és pedig: az új kataszteri telekkönyv, egyéni birtokivok, a birtokivok összesítése, a mintaterek jegyzéke és a birtokváslatok az idézett t. cikk 17. §-a és a t. cikk végrehajtása fránt 1909 évi 53501. szám alatt kiadott utasítás 74 § a értelmében elkészültek és megerkeztek és azoknak közszemlére kitételét a városi adóhivatal hivatali helyiségében 1918 évi február hó 20-tól 1918. évi március hó 21-ig terjedő időre elrendeljük.

Erről városunk közönségét azal értesítjük, hogy ezen munkálatok a közszemlére kitétel ideje és hivatalos órák alatt megtekinthetők és az azok ellen emelt felszólalások szóval avagy írásban ugyan ezen idő alatt megtehetők. Egyidejűleg figyelmeztetjük mindazon ingatlan tulajdonosokat a kik 1910 január hó 1-től ingatlan szerestek avagy ingatlan állaguk ezen idő alatt változást szenvedett, hogy ezen körülményeket feltüntető telekkönyvi végzéseket esetleges felszólalásuk megtétele alkalmával magukkal hozzák.

Arad, 1918. február 20.

A városi tanács.

Apró hirdetések.

Ajánlatokhoz,

a levelet valamely jellege alatt küldendő a kiadóhivatalba, ne tessék eredeti okiratokat mellékelni, mert a cikk semmiféle felelősséget nem vállalunk. Azokat az ajánlatokat, amelyek az apróhirdetés megjelenésétől számított 4 héten belül elismertjük el nem vesszük, a kiadóhivatal megsemmisíti.

LEVELEZÉS.

Előkelő

idősebb vidéki ur. független családos külsője 25-30 év körül művelt nő barátságát óhajtja, kit anyagilag teljes mértékben támogatna. Válaszok „Titoktartás” jellege alatt kiadóhivatalba küldendők. 1490

ELLÁTÁS.

Fiatalember

intelligens családnál ellátást keres. Cim a kiadóhivatalban. 1416

INGATLAN.

Gr. Károlyi-u. 11. sz. ház, szabad kézből eladó. Tudakozódní Heni Józsefnél, Radnai ut 20 sz. ajtó 8. 1866

Eladó

sz. okház üzlethelyiséggel, értekezhetni lehet György-utca 69. sz. 1485

ÜZLETEK.

40 év óta lezárt

jóforgalmu fűszerüzlet, sarok házban, hol összes jogok megvannak, nyugalomba vonulás miatt átadó. Cim a kiadóhivatalban. 1892

Zrínyi utcában

két üzlethelyiség azonnal kiadó. Bővebbet Lányi Marcell cipőüzletében. 1458

Forgalmas utcában

25 év óta fenálló sütőde azonnal kiadó. Richter Jánosné Deák Ferenc-utca 18. 1498

O-Pécskán

a főúton jó forgalmu üzlet lakással együtt május hó 1-től kiadó, bővebbet Friedmann Sománé. 1488

OKTATÁS.

házonkivülmi szakmunkások, amely már 5 éve áll fenn, újabban a „Gyakorló gyorsírók társasága Budapest” szakfelügyelete alatt álló vizsgálatok is a feletti egyesület által kiküldött bizottság előtt történnék. A gyorsírást továbbra is László Lipót ur okl. gyorsírás-tan. adja elő. Március hó 1-én új tanfolyam vette kezdetét mérsékelt tandíjakkal. Beiratkozni még mindig lehet. Végzett növendékeim részére az állásközvetítés díjtalan. Telefon 5-18. Ziffer Sándor, Andrássy-tér 21. szám. I. emelet. 718

ALKALMAZÁST KERES.

Segéd

21 éves izr. vallásu rőfős-, rövid-, fűszer szakmából és 4 nyelven beszél, azonnali alkalmazást keres. Cim a kiadóban. 1486

ALKALMAZÁST NYER.

Teljesen gyakorlott

Remington gépirónó kerestetik 1-2 hónapra dr. Mittler Izidor ügyvédi irodájába.

Ügyes varróleányok

jó fizetéssel azonnal felvételnek Varjassy Lajos-utca 150. (volt Választó-u.) 1331

Helybéli

gyári részvénytársaság gyakornokot keres. Cim a kiadóhivatalban. 1474

Egy

ügyes fiú könyvkötészetünkbe, heti fizetéssel tanulónak felvétetik.

KIADÓ LAKÁS.

A törvényszékkel szemben
Erzsébet-körut 25. sz. a. új házban 7, 5, 3 és 2 szobás modern lakások és egy nagy pince május 1-re kiadók. Bővebbet József főherceg-ut 18. sz. I. emelet. 1835

4 szobás lakás

és egy vagy két butorozott szoba azonnal kiadó. Luther-u. 1. sz. 1494

Boros Béni-tér

20. sz. bérházban f. évi május hó 1-re I. emeleti 3 szobás lakás, fürdőszoba és egyéb szükséges mellékhelyiségekkel kiadó. Értekezhetni: Laendler Aladár gőzfűtő-üzem irodájában. 1489

Egy utcai

és egy udvari szobából álló garcon lakás kiadó. Apponyi Albert-körut 1. sz. alatt.

Modern

földszinti lakás, mely áll 5 szobából, előszobából, csukott folyosóval és minden egyéb hozzátartozókkal 1913. május hó 1-re gróf Apponyi Albert-ut 1. sz. alatt kiadó.

Kiadó lakás

folyó évi május hó 1-től 4 szobás lakás, fürdőszobával, hozzátartozó helyiségekkel, és azonnal egy alkalmas műhely, raktár vagy istálló helyiségnek padlás és fél udvarral együtt Lovarda-utca 1. 477

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Arabimén

anyja telivér, apja félvér 3 éves pej, 167 cm. magas, tenyésztésgazdálkodással ellátva, eladó 1400 koronáért Raubauer Nándornál Ujszentanna. 1487

Karfiol,

Masanszki alma olesó árban kapható Deák Ferenc-utca Fehér Kereszt-épület, Galler Anna. 1483

Eladó szén!

Elsőrendű 4000 kaloriás, vegyes barnaszén kapható Körösbányán, waggonként szállítva, nagyobb vétel esetén, igen kedvező ár mellett. Cim: Engler Ferenc, Körösbánya. 1107

Csőplögarnitúra

Clayton & Shuttleworth-féle gyártmány 8 lóerős használt, motoros garnitúra 6 és 16 os készlet, alig használt, igen előnyös feltételek mellett eladó. Burza Testvérek gépkereskedő cégnél Arad, Boros Beni-tér. 1393

Párizsi divatalbum

a legújabb 800 tavaszi eredeti francia színes modell-képpel K 2:50 kaphatók Pichler Sándor könyv-és papirkereskedésében Arad, Szabadság-tér 1. Telefon 308. 5311

Eladó

10 HP. 6 lóerejű csőplögarnitúra magyar államvasuti gépgyár gyártmánya, 2 éves. Cim a kiadóhivatalba. 1268

Eladó takarmány.

Nagymennyiségű buzaszalma törek, polyva, árpaszalma, lucerna, gyepszéna, tengeriszár és takarmányrépa, valamint 400 mm. buza, 800 mm. tengeri, 30 mm. rozs és különféle gazdasági eszközök eladók tornyai birtokon. 6 darab hizott ökör is eladó. Értekezni lehet Lovarda-utca 1. vagy Tornyan (Csanádmegye) Krizsán Sándor birtokán. 478

Tavaszra!

Az összes legújabb francia divatalapok, minden magyar és külföldi szépirodalmi lap állandóan raktáron. Nagy készlet teljesen új elsőrendű költői és szépirodalmi munkákban félárban. Krausz Paulin színházépület. 1211

Pompás,

enyhe, lugmentes igen finom borotváló szappan darabonként 10 fillér, 3 darab legfinomabb mandola szappan 50 fillér, 8 darab legfinomabb tojás olaj szappan 50 fillér, 8 darab pompás illatú virág szappan 50 fillér 6 darab legfinomabb virág illat szappan dobozban 1 kor. Utolérhetetlen finomságu fogkefék darabonként 1 korona és 1:20, Földes Kelemennél Arad. 1224

KÜLÖNFÉLE.

India fogceppek

a legmakacsabb fogfájást azonnal megszüntetik, ára 70 fillér. Főraktár Guttori Földes Kelemen gyógyszer-tára és vegyészeti laboratoriuma Aradon. 1224

Takszameteres

Bér-autok
Telefonszám **816**
2281

Szolgálat: reggel 6 órától éjjel 12 óráig. Garage: Deák Ferenc-utca 8. sz.

Aki rosszul érzi magát, igyék egy üveg eredeti

Kárpáti-féle

Opohajtót,

mely a legkifejlesztettebb fájdalom-mérséklő gyógyszer. Használható minden esetben. 1 üveg utasítással 40 fillér. 12 üveg franco K 4:80. Kapható kizárólag a készítőnél

KÁRPÁTI JÁNOS

gyógyszerártervező 1476
ARAD, BOROS BENI-TÉR.

Legjobb minőségű
sörárpa
vetőmag
kapható:
Adelmann Károly
gazdaságában 1468
Ujszentanna.

Horgony-Syrup. Sarsaparilla
Horgony-Liniment.
A Horgony-Pain-Expeller pótléka
Fájdalomnyitő beödrzésölés
Horgony-Vas-Albuminat.

Raktár Magyarországon: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszer-tár, Budapest. 9301

Festékek, lakkok, firniszek, ecsetek, carolineum, fedőlemezek, mész, cement, fedélcserép, betoncsövek, cementburkolati lapok és virágcserepek esőrangu minőségben kaphatók legolcsóbban

BRAUNN, A. FESTÉK- ÉS ANYAGRAKTÁRÁBAN.

ARAD, Boros Béni-tér 7. sz. Telefon 387. szám. Gipsz saját körösbányai gyárából.

4037—1913. kh. sz.

Hirdetmény.

Utóbbi időben az tapasztaltam, hogy különösen az Andrassy-tér és környékén a köztisztaság rovására állandóan nagy mennyiségű röpcédula és egyéb papírszemét lesz széjjel szórva, eldobálva.

Ezen papírdaraboknak az utcán és köztéren való széjjel-szórása a köztisztaságról alkotott és a m. kir. belügyminiszterium 55524—892. számú intézményével jóváhagyott szabályrendelet 1. §-ába ütköző és 10. §-a szerint minősülő kihágást képez.

Figyelmeztetem ennél fogva a város közönségét, hogy papírdaraboknak széjjel szórásától, eldobásától tartózkodják, mert mindazok, akik jelen szabályrendeletet meg nem tartják, illetve azt megszegik, a fent hivatkozott szabályrendelet 10. §-a alapján 2 koronától 40 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel, fizetése képtelenség esetén 6 órától 2 napig terjedhető elzárással lesznek büntetve.

Arad, 1913. évi február hó 25.

Green,
főkapitány.

Parfumerie „Hez“ illatszertár.

Háztartási, kozmetikai és kötszerszáti cikkek nagy raktára. Nagyban és kicsinyben. Budapest, VIII., Losonc-utca 13/b.

Ezzel van szerencsénk közhírré tenni, hogy a mai nappal megkezdődött az általunk feladott 8000 hirdetés lekötése: kérjük, hogy hirdetésünket figyelemmel kísérni sziveskedjék, mert mindazokért a cikkekért, melyeket hirdettünk, kezesseget vállalunk, hogy azok **elsősorú dolgok. Felkötés előtt árunkat nem a minőség rovására mennek, hanem kiadásainkat, (regli) megtakarítjuk, amennyiben drága és pényesen berendezett, adóval és világitással telt helyet nyitott kávéház nem tartunk; árunkat első kézből készpénzértől mellett szeressük be s állítjuk, sőt bizonyítani tudjuk, hogy így legkevesebb 25% megtakarítást érünk el, mállal azon kellemes helyzetben vagyunk, hogy cikkeinket **annyival olcsóbban adhatjuk** igen t. váróinknak.**

Kötelezzük magunkat, hogy bárkinek, ki nem a hirdetésnek megfelelő árut kapna, **teljes kárpótlást nyújtunk**, illetőleg tőle minden kifogás és megjegyzés nélkül a hirdetésnek meg nem felelő cikkeket visszavesszük és pénzt visszatérítjük. Elvünk az, hogy jó és elsőrendű áruhoz jussón olcsó pénzért az a közönség is, melynek nem adótul meg az alkalom arra, hogy háztartási és illatszer-cikkeket kisebb helységeiben is nagy üzletekben vásárolhasson.

FIGYELEM! Mivel ezen szöveget többször nem hirdettük, kérjük, sziveskedjék azt figyelemmel olvasni, mert szentül hiszünk **cikkeink és árunkat** fogjuk hirdetni, természetesen mindig fenti cím és név alatt. 16 oldalas illatszer és háztartási értesítőnk, bárkinek, aki azt kéri, ingyen és bérmentve készséggel megküldjük.

Parfumerie „Hez“ illatszertár vezetősége.

Mihalik Béla szőlőnagybirtokos, szőlőoltványtermelő, Gyorok.

Utóbbi évek szárazsága ugyancsak sok pótlást követelt szőlőinkben s évtizeden át tett tapasztalatok után arra a meggyőződésre jutottam, hogy a szőlők pótlására legcélszerűbb a **készelt kötött ugynevezett száraz gyökeros oltvány.**

Ezt az aradhegyaljai borvidéken nem készítik, mert alig fizeti ki magát, mert míg a **meleghegyi stratifikált oltványok 80%-ig sikerülnek, a harsnai kötött oltványokból alig 30—40% sikerül.**

Hogy a szőlőpótlásokra a szőlőbirtokosok is 1236

az egyedül jól bevált száraz kötött szőlőoltványokhoz

jutányos Aron juthassanak, elmúlt évben oly mennyiséget készítetttem, hogy azokból eladásra kétszáz ezer darab jutott, mely oltványok dus gyökérzettel, jól őszeforrva, első osztályu minőségben 28 borfajban darabonként 20 fillorért árusítom. Csemoge fajokban darabja 24 fillér. Fajlisztaságért kezesseget vállalok. Gyökeros Riparia Portalis szőlővessző ezre 32 korona. Bővebb felvilágosítással szolgál

Mihalik Béla, Gyorok.

KORZÓ AUTÓ KÖLCSÖNZŐ

VÁLLALAT Ismét megkezdte működését 1481

Telefon 206. Telefon 206.

Garage Náder utca 10—12. Barelhető: turára, napra, órára Szolgálat: reggel 7 órától este 7 óráig Tulajdonos Novák Gusztáv

4842—1913.

Hirdetmény

A törvényhatósági bizottságnak 2578/108—1913. szám alatt kelt jogerős határozata alapján értesítjük Aradváros közönségét, miszerint Höfflich Sámuel pöczegődő tisztítási vállalkozónak joga van az eddig 1000 literenként megállapított 3 kor 62 fillérryi ár helyett folyó évi március hó 1-től számítva 5 kor. azaz öt korona díjat szedni.

Arad 1913. március 1.

A városi tanács

RADÓ GYULA

NŐI FELÖLTŐ ÁRUHÁZÁBAN

ARAD.

A TAVASZI ÚJDONSÁGOK

TELJES VÁLASZTÉKBAN MEGÉRKEZTEK. U. M.:

Angol raglanok,
Női divat felöltők,
Selyem- és Etamine-
köpenyegek,
Leánykabátok,
Gyermekefelöltők,

Angol kosztümök,
Troteur kosztümök,
Gyermekek ruhák,
Divat blusok,
Pongyolák,
Divat aljak.

Gyászruhák és gyászbluzok.
Szabott árak!

1387

Telefon 238.